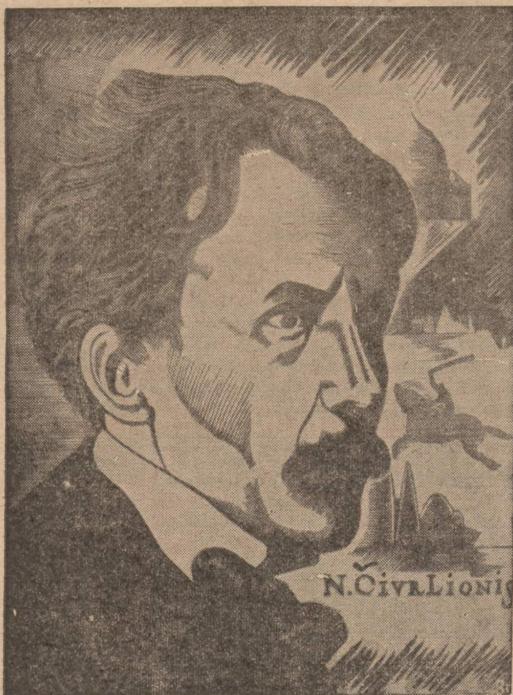

M. K. ČIURLIONIO MINĖJIMAS

Bus paskaitų ir muzikos demonstravimas

MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS

Matomus daiktus daug kas gali tapyti, bet tapyti ne fizinį pasaulį — vizijas, svajones — ne bet kas gali. Čiurlionis buvo ne fizinio pasaulio tapytojas. Jo tapyba yra menas, kuris nesena ir negali senti.

Mūsų genijus Mikalojus K. Čiurlionis — muzikas ir tapytojas — savo gyvenimą paaukojo kūrybai ir žmoniui. Čiurlionio tapyba giliai persunkta temos vaizdingumu, svajingumu pasakiškumu, mistika ir simbolika. Kuone visuose Čiurlionio kūriniuose seka pasaka, tik ši pasaka virsta giliu menu, nes ji autoriaus giliai išgyventa ir įkūnyta tautos meile.

Čiurlionis gimė Varėnoje 1875 metais spalio mėn. 23 d. Mirė 1911 m. balandžio 10 d. Pustelninkų sanatorijoje netoli Varšuvos. Iš jaunų dienų pradėjo mokytis muzikos, ir baigęs konservatoriją, susilaukė pripažinimo muzikos pasaulyje, net gavo ketelį pakvietimų užimti konservatorijos mokytojo vietą, tačiau jis atsisakė. Jo talentas neapsiribojo tikta muzikos srityje, iš pradžių kukliai ir nedrąsiai ėmėsi tapybos. Ta jo tapyba buvo ieškojimas savęs, savo jėgų išbandymas, savo individualaus dvasinio pasaulio suvokimas, o tuo pačiu kartu ir ligi to laiko nežinomų, abstrak-

čių formų suradimas. Tai jo didžiausias nuopelnas moderniam menui, nes jo surastomis formomis tuoj susidomėjo Kandinskis, Picasso, Braque ir kt.

Kai Vakarų pasaulis susidomėjo Čiurlioniu, tai mums jis tada buvo dar tikta šiaip sau „nesuprantamas“ menininkas. Dabar Čiurlionį žino civilizotas pasaulis, kaip žmogų, kuris gyveno prieš savo laiką, paraginęs ir kitus menininkus praregėti ir išlaisvinti iš formalistinių varžtų. Su Čiurlioniu prasidėjo naujosios dailės epocha, — Europoje atsirado ekspresionizmas, abstraktizmas ir jiems giminingos dailės šakos.

Šia proga verta pabrėžti, kad Čiurlionis Vilniuje kartu su P. Rimša, A. Žmuidzinavičium ir kt. vyresniosios kartos kolegoms dirbo Lietuvos Dailės Draugijoje, dalyvavo rengiamuose vakaruose ir pamėgo scenos meną. Kai Čiurlionis įstojo į rusų „Meno pasaulį“ organizaciją, dalyvavo jos rengiamose meno parodose, dalyvavo naujos muzikos koncertuose, žymiausių rusų kritikų buvo išskirtas iš grupės, pastebėtas ir juo rimtai susidomėta. Apie Čiurlionį rašė Valerian Čudovski, Al. Benua, V. Ivanov, Vorobiov ir kt.

Čiurlionio 50 metų mirties minėjimą rengia L. A. M. Klubas, talkininkaujant Mu-

Gruodžio 2 d.

V. Balukienės paroda

Gruodžio 2 d., šeštadienį, 6:00 val. vak. Čiurlionio Galerijoje (Jaunimo Centre) atidaroma dail. Vandos Kanytės-Balukienės tapybos paroda. (Praėjusį šeštadienį šioje vietoje buvo išspausdinta, kad paroda atidaroma gruodžio 3 d. Tai buvo klaida).

Dail. V. Balukienė yra jauniesios kartos dailininkė, Freiburgo Ecole Des Arts et Metiers auklėtinė, daugiau ar mažiau modernių meno formų atstovė, kuri rimtai pasirodusi savo pirmą individualiai parodai. Josios vardas ne tik lietuviams, bet ir kitataučiams jau žinomas iš anksčiau buvusių kolektyvinių parodų, kuriose ji dalyvavo Pietinių valstybių dailininkų sąjungų ruošiamose parodose, taip pat ir Chicagoje Korp! „Gintaro“

zikologijos archyvu, lapkričio 25 d. 6:00 val. vakaro Jaunimo Centro rūmuose. Paskaitą apie Čiurlionį, kaip žmogų ir kaip dailininką skaitys rašyt. Povilas Gaučys, o apie Čiurlionį, kaip muziką — Muzikologijos archyvo kuratorius prof. Vl. Jakubėnas. Bus demonstruojama Čiurlionio muzikos kūrinių. Fortepijonu paskambins Manigirdas Motiekaitis, o Alf. Paukšty smuiku pagros Vl. Jakubėno paruoštus Čiurlionio etiudus.

Minėjimo metu bus išstatyta 33 spalvotos Čiurlionio tapybos reprodukcijos, Alvuodo paskolintos tam minėjimui.

Visuomenė maloniai kviečiama dalyvauti minėjime ir ta proga arčiau susipažinti su mūsų didžiojo menininko kūryba.

P. Rimša

„Artojas“

surengtoje freiburgiečių parodoje.

Dail. Vanda Balukienė jautriai suvokia gyvenimišką tikrovę ir ją sugeba tinkamai pavaizduoti savo kūryboje. Balukienė iš tolo primena amerikietę dailininkę Mary Cassatt, kuri visą savo gyvenimą praleido Paryžiuje todėl, kad ji ten rado savo kūrybai naujų motyvų iš kasdienio gyvenimo. Moterys geriau ir nuoširdžiau moka pavaizduoti vaikų nuotaikas, jų džiaugsmą ir bendrai namų apyvokos reikšmę. Todėl dail. Balukienės parodoje panašių motyvų matysime.

Dail. V. Balukienės parodą organizuoja akademinio jaunimo sambūris Korp! „Gintaras“.

„ZINTIS“

Latvių meno, literatūros ir mokslo žurnalas „Zintis“ anglų kalba leidžiamas Chicagoje kas 4-ri mėnesiai. Vyr. redaktorius Hugo Atoms. Bendradarbiauja jaunesniosios latvių kartos ateiviai.

Žurnalas techniškai rūpestingai atliekamas. „Zintis“ Nr. 4 talpina vertingų straipsnių, novelių ir poezijos. Šis numeris iliustruotas dail. Vytautas Vito Simanio tapyba. Prof. Dr. Leonidas Slaučaitis rašo apie Antarktiką, Valerija Baltina — apie latvių liaudies meną. Žurnalas eina dar tik antrus metus.

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime „Naujiene“.

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio ūvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Zvyrynę, tų laikų Lietuvą ir didingas „Trijų Rožių šventės“ apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųsėdami ar sumokėdami „Naujiens“, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, ILL., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo.

NAUMĖ LIŪNAITĖ.

Naujienu Antroji Dalis

M. K. ČIURLIONIS

„Vilniaus kalneliai“

JONAS VALAITIS

DIDIEJI RUSAI APIE JURGĮ BALTRUŠAITĮ

Viačeslav Ivanovas: Jurgis Baltrušaitis - lyrinis poetas

I
Kas pirmą kartą išgirs Jurgio Baltrušaitio eileraščius, — jeigu jis ne visiškai lyrinei harmonijai kurčias, — patirs iš pradžios liūdnoką, bet neįprastai sielą pagaunantį jaudinimąsi. Tarsi, iš už plačiausių senų medžių, — pilko storumo bažnytinių sienų pusiau priglūsinta, — garsėtų vargonų fuga. Ir štai jau nubėgo nuo lūpų judri sypseną, ir staiga prasiblaivė pasirodusi skristi dvasia, — tuomet, kai ausis su pasitenkinimu pažymi natūraliai pražystančių galingų formų tikrumą ir kilnumą. Kuris vidaus (dvasinių) ir išorės (muzikos - žodinių) garsų ir atgarsių turtingumas — ir kokia meniška nekaltybe prigesintas šitasai blizgesys, blizgas šurpina ramybe ir išdžiū santūrumu dėl sukeliančių pabrėžtino ir prievartinio, nieko, dvelkiančio mada ir naujovės ar pasenėjimo sąlygojamo klausytojas nesugaus šiuose be laiko eileraščiuose, žvaigždėms sugiedotuose. Koks puikus minios išsiblašymo nepaisymas! Ir koks didis nuolankumas dainiaus, pasmerkusio bet kurią savimylą, — lyriko, turinčio neribotą teises savojo asmens savivalei ir, tarsi, savo paties asmens netenkančio...

Savęs išsižadėjimas — giliausias šios poezijos patosas, ir, vienok, jina visa (ši poezija) — vienas ilgas monologas asmenybei, nukreiptai į Dievą, atsisiekiantį jai pasaulio pasaulio reikšnyje.

II

Šį monologą išaiškinti — siekiant yra sunkus ir atsakingas darbas. Kaip nugirsti maldos švągždesį ir kaip pabaigti mintį dėl to, kas nugirsta? Štai dėl

ko šias eilutes rašančiam džiugu, kad jam atiteko proga ir suteikiama teisė savo mėginimą pagrįsti — paties poeto savimone, per draugystę pasikėta.

„Zemės Pakopos“... „Kalnų Takas“... Kokia ypatinga, asmeninė prasmė šiuose simboliuose slepiasi — dviejų eia turimų knygų antraštėse? — Septyniomis kita po kitos sekančiom pakopom asmenybei pasauli ir save pačią suvokti poetas suksirsto savo praeities vidaus patyrimą — ir teikia šioms pakopoms nelauktą ir didžiarišką „septynių užsimiršimų“ pavadinimą. Nes, kai žmogus išeis iš uždaro ir slepiančio iprastinių įspūdžių ir vaizdinių rato, su kuriuo jisai susigyveno, kaip su gimtąja „pastoge“, ir jo sielai atsiderys naujas jo pasaulis, — jis užmirš, pasikeitęs viduje, senąją savo „pastogę“ ir senąją taikūnišką žavęsi, savanaudžių užmačių! Nieko primygtino, pabrėžtino ir prievartinio, nieko, dvelkiančio mada ir naujovės ar pasenėjimo sąlygojamo klausytojas nesugaus šiuose be laiko eileraščiuose, žvaigždėms sugiedotuose. Koks puikus minios išsiblašymo nepaisymas! Ir koks didis nuolankumas dainiaus, pasmerkusio bet kurią savimylą, — lyriko, turinčio neribotą teises savojo asmens savivalei ir, tarsi, savo paties asmens netenkančio...

Savęs išsižadėjimas — giliausias šios poezijos patosas, ir, vienok, jina visa (ši poezija) — vienas ilgas monologas asmenybei, nukreiptai į Dievą, atsisiekiantį jai pasaulio pasaulio reikšnyje.

Pirmąjį savo „užsimiršimą“ (apimantį gyvenimo periodą iki 1900 m.) poetas apibūdina kaip paprastą „stovinėjamą pasaulį — be klausimų ir atsakymų“; jisai paskendęs dalykų apžiūroje ir estetiniame jų įvertinime. Ir kai sieloje pajudėjo kitoki porėikiai, jis norėtų juos užmągyti ir dar delsti savosios mąstytosenos nebūtyje: „noli turbare (Tęsinys 2-me psl.)

Dienu Skeveldros

I
Vilniaus „Literatūroj ir Mene“ randu str. „Susitikimas su Šo“. Ir kažkodėl savaimė kyla klausimas: kodėl „Pigmalionas“ Vilniaus Rusų (mano pabraukta! J. C.) dramos teatre, bet ne... savame akademi-niame dramos teatre?! Pirmas: lietuvių teatras užverčiamas okupanto chaltūra, kad nelieka ir laiko ir sveikatos pasaulinei draminei kūrybai statyti. Antra: — „Literatūroj ir Mene“ lyg... iš principo pirmenybė Rusų teatro pastatymams. Ir „Pigmalionas“ tik tiek lietuviška, kad Elizos vaidmenį vaidino akt. Monika Mironaitė. Spektaklis, anot teatralogės I. Aleksaitės, maža pavykęs („sceniniuose paveikluose lyg įvyko savoliskas išorinio ir vidinio piešinio suskilimas, ir du kūryboje neatskiriami klausimai — „kas“ ir „kaip“ — išsiskyrė“).

Tai kodėl tiek dėmesio skiriama (ir kone 1/2 „L. ir M.“ puslapiu)? Kur, rusams vaidinant Šo, pakastas šuo?!

Dar pasidairinėkime po B. Shaw gyvenimą ir kūrybą.

Kai pirmą kartą statyta „Pigmalionas“, publika siuto ir daug kartų kvietė autorių į sceną. Kai ans trečią kartą išėjo į sceną, kažkas iš galerijos sušuko: „Niekalas! pjesė velniop!“ Shaw pažvelgė į ten, iš kur atėjo balsas, ir visai šaltai tarė: „Pilnai sutinku su tamstos nuomone. Bet kągi mes, vargšai, padarysime, kad esame mažumoje?“

Kai sykį jaunas žurnalistas maldavo Shaw, kad pasakytų, kas pjesės turinys, išgirdo: „Gerai, pasakysiu, klausyk. I akta — Vyriškis klausia: „Ar myli mane?“ Moteriškoji taria: „Dievinu tave!“ II akta — Vyriškis klausia: „Ar myli mane?“ Moteriškoji taria: „Dievinu tave!“ III akta — Vyriškis klausia: „Ar myli mane?“ Moteriškoji taria: „Dievinu tave!“ Pjesė baigta — uždanga nusileidžia. — „Taip, maestro, nuostabu, nepaprasta, — mirksi žurnalistas, — bet kur čia slypi sąmojus?“ Shaw nuolankiai ir su pasigailėjimu: „Matai, mielas kolega, moteris vis ta pati, o vyriškis kas akta vis naujas...“

Beje, 1885 m. savo knygoje „Sanity of Art“ B. Shaw rašė: „Žurnalistika yra pati literatūros viršukalnė“. Prieš porą metų išėjusioje knygoje („Partarimai jaunam kritikui“) išpažino: „Negaliu apsispręsti perspausdinti ar neperspausdinti savo kritikos straipsnių.

Kadaise savaitės, kurių jie buvo spausdinami, fone jie galėjo būti įdomūs, bet todėl, kad jie buvo gera žurnalistika yra bloga literatūra“.

Šios pastabos irgi... 1885 m. rašytos.

Iš viso B. Shaw kontrastų ir staigmenų kūrėjas. Kaip neseniai A. Maurois rašė, kur pas B. Shaw'ą cinizmas, kur humoras, o kur liūdesys sunku išskirti.

1936 m. Londonas organizavo iškilmes Wells'ui pagerbti (jo 70 metų sukakties proga). Svarbiausiu kalbėtoju turėjo būti A. Maurois. Ir staiga ans patiria, kad trumpą žodį prieš tai įterps B. Shaw. A. Maurois nustebto, nes po B. Shaw kalbėti jau buvo beveik neįmanoma. Štai to „trumpo žodžio“ (truko per pusvalandį) viena pastraipa:

„Vargšė seneli, vadinasi, jau artėja... 80. Ir ko čia visi juokiasi? Matyt, galvoja: jau netrukus juo nusikratysime. Daugelis sau stato tokį klausimą: — Kodėl karalius, šios gimimo sukakties proga, nepakėlė Welso į lordus? Atsakysiu: visų pirma — karalius savo laimei nėra skaitęs jokios Welso knygos; antra — iš viso nėra jokia pagrindo „sulordinti“ senį Wellsą, kuris niekad nemo-kėjo rašyti...“

B. Shaw mirė 1950 m. Bet prieš porą mėnesių jo vardas „atgijo“ spaudoj. Mat, vienas D. Britanijos laikraštis apskaitė 20 kūrėjų turtą. Būtent, — kai mirė B. Shaw, visas jo turtas (honorarai už pjesių pastatymus, vertimai į svetimas kalbas ir tt.) siekė 301,589 sterlingų svarų (į dolerių paverstus, apie 1 milijonas). Kai Elisabeth Taylor pasisakė rašanti savo autobiografiją, kelios leidydokos už tą „kūrybą“ čiapat pasiūlė po milijoną dolerių.

Tai vienas iš mūsų (atominės ir elektroninės) epochos kurtojų ir — viešų cinizmų.

„Literatūros ir Mene“ Nr. 45 matau A. Venclovos str. „Į aukščiausią viršūnę“, ir kimbu ling skaitymą. A. Venclova pirminkavo rašytojams rūsčiaisiais „asmens kulto“ (Stalino) metais. Po to atėjo „atodregis“, ir atėjo į Lietuvą „liberalas“ E. Miežlaitis. Ir prakišęs rinkimus A. Venclova nerimo „nekandžiojęs“: reikalavo, kad jaunieji okupuotos Lietuvos rašytojai, partijai įsakant, būtų priversti gyventi kolchozuose ar mažuose miesteliuose. Piestu pakilo Baltušis, Miežlaitis, netgi Sluckis. A. Venc-

(Tęsinys 2-me psl.)

DIENU SKEVELDROS

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

Iš savo „pasilymą“ kartoją dar daug kartų. Kągi ans rašo po Stalino visiško nuvertinimo? Ogi skaitykite:

„be nuolatinių ir glaudžių ryšių su gyvenimu rašytojas negali atlikti savo didžiosios pareigos. Ne tik mūsų tarpe, bet netgi TSKP 22 suvažiavime šiuo klausimu plačiai žinomi rašytojai ir valstybės veikėjai reikė įvairias nuomones. Vieniems atrodė, kad rašytojai per daug pamėgo Maskvą, respublikų sostines ir didžiuosius miestus, ir, esą, juos reikėtų raginti įsikurti periferijoje, kur jie glaudžiau susilietę su gyvu gyvenimu. Kiti kalbėjo, kad tūlas rašytojas, net ir būdamas pačiame gyvenimo sukuryje, gali gyventi uždara, kabinelinį gyvenimą, o kitas, gyvendamas, sakysime, dideliame mieste, gali surasti daug būdų giliai pažinti valstiečių gyvenimą ir jį meistriskai vaizduoti. Aš nebeneriu ginčytis šiuo klausimu. Man aišku viena, kad jeigu rašytojas bus abejingas gyvenimui, žmonėms, jų džiaugsmams ir kančioms, jeigu jis į savo darbą žiūrės šaltai, ne kaip į visos savo žmogiskosios esmės dalyką, o tik kaip į kažkieno uždėtą pareigą atlikimą arba, kas dar būčiau, amatininkiskai, kaip į pragyvenimo šaltinį, tai jo „kūryba“ iš karto bus mirusi: — ji nieko neįaudins, neįkvėps, neuždegs naujiems žygiams ir naujiems polėkiams.“

Iš rašytojų priverstinio „fukardinimo“ periferijoje fronto „pasitraukęs“, A. Venclova stveria už atlapų atskirus kūrėjus. Kliūna (jau partinės kritikos seniau parbūkštam) Vyta Rimkevičiui už „Kanonados“ scenarijų: „senas vyenas, supiltas į naujovišką butelį, dar neįgyja naujo skonio. O filmo statytojai? Girdi, „ėmė paviršutiniškai imituoti... organiška neišsiliejusios ir negalėjusios išlieti užsienio filmų formos elementus.“

Nuo filmų produkcijos atsitraukta („staigiai suoliu“) ir poetas, žinia, jaunuosius (mat, senius neklaužadas „sutvarkė“) dar „asmens kulto“ metu jo kolega A. Guzevičius, kurį metą lygia greta dirbęs ir kaip saugumo viršininkas, ir kaip... „pisačiel“). Štai pastraipa:

„svetimų pavyzdžių pamėgdžiojimo galima rasti ir mūsų poezijoje. Kartais matyti, kad turinys senas, siekias dar simbolistų ir kitokių dekadentių laikus, o forma — irgi skolinta ne iš pačių geriausių šių dienų užsienio poetų ir prie turinio visiškai nepritaipsi.“

Gerai tai sakoma, į Maskvą pasukęs lietuvis nebegrįši!

4.

Po A. Venclovos „stalininių pasvajojimų“, ak, atvangu sustoti ties E. Matuzevičiaus str. „Kūrinio vertimas - draugystės aktas“. Kas be ko, kliūna „buržuazijos valdomai Lietuvai“, bet yra ir „konkrečių duomenų“: 1955—1960 metų laikotarpiu verstinės grožinės literatūros išleista 636 pavadinimai (maždaug iš 50 tautų literatūrų). Aišku, dalis jų (ypač iš rusų kalbos) nurašytina „partijos naudai“. Ir — kaip iš paskutinio komunistų partijos Lietuvoje suvažiavimo paaikškėjo, A. Sniečkus ne labai jau mieliai į Vakarų rašytojų vertimus bežiūri. Kitas reikalas — leidyklos, jos noriai vertimus, ypač iš Vakarų kūrėjų derliaus, ima, mat, žmonės kaipmat išperka ir tuomi pagelbi leidykloms susibalansuoti.

Anot E. Matuzevičiaus, „meninio vertimo teorija mūsų šalyje yra dar tik formavimosi stadijoje“. Skaitykime toliau: „Vertimo teoretikai savo teiginiams ir sprendimams pagrįsti daugiausia naudojami medžiaga, paimta iš vertimų rusų kalba, būtent dažniausiai iš Vakarų Europos literatūros kūrinių vertimų. Apie tai buvo kalbėta antrajame ir trečiajame Tarybų Sąjungos rašytojų suvažiavimuose. Buvo pažymėta, kad vertimai iš rusų kalbos galėtų duoti ne mažiau medžiagos teorinėms išvadoms. Bet norint šia prasme pasiekti vaisingų rezultatų, visų pirma turi atsirasti nacionalinėse respublikose rimtų, išsamių darbų vertimo teorijos klausimais, straipsnių, pasisakymų, nagrinėjančių grožinės literatūros vertimų specifiką.“

Toliau: „Versta iš įvairių kalbų; nemaža vertėjų specialiai mokėsi ir tebesimoko kai kurių mažiau žinomų užsienio kalbų, kad galėtų versti iš originalo; bedirbant ir vertėjams ir redaktoriams išskildavo daugybę klausimų, tekdavo patiems juos spresti ir tuo pačiu praktiškai kurti „nerašytą“ vertimo teoriją; per tą laikotarpį išaugo vertimo lygis, padaugėjo gerų, kvalifikuotų vertėjų; nemaža aukšto lygio prozos ir poezijos vertimų tapo mūsų gimtosios lietuvių literatūros faktais... Argi visa tai nesuteikia medžiagos apibendrinti kai kuriuos vertimo klausimus, formuoti vertimo teoriją ir estetiką? Argi tai nesuteikia progos pakalbėti apie literatūrai, kalbų sąveiką, apie atitinkamą vertimų poveikį mūsų gimtosios kalbos sąveikų tūrio praplėtimui? O pagaliau vertimo meno meistriškumas...“

Str. autorius siūlo sudaryti spec. vertėjų pastovią komisiją, šaukti vertėjų suvažiavimus ir tt.

Dingos, vertimų problemos kyla abipus geležinės uždand-

DIDIEJI RUSAI...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

„cirulos meos“ („Žemės Pakopos“, originale 51 psl., vertim 39 psl.). Iš tikrųjų, jis įžengia į „našlaitybės ir atitrūkimo“ ratą. Pabudusieji asmenybei stoja priešais pasaulio duomenų visumą, prislėgianti ir nugasdinanti sielą, svetima, kitos prigimties, kitos kalbos, asmenybei nepriimtina. Siela dėjo pastangų šią antrąją nelaisvę nugalėti, — „bet nebuvo nei mirties, nei gimimo“. Ir kai jai rodėsi, kad ji su pasauliu susitaiko, šitas prievartinis būčiai Taip buvo, pagal poeto žodžius, „maloningumas iš baimės“.

Šį laikotarpį atitinka rinkinio „Žemės Pakopos“ eilėraščiai: „Naktį“, „Prieplaka“, „Taedium Vitae“, „Vaikų baimė“, „Sala“, „Našlaitybė“, „Nuovyla“, „Audėjas“, „Vienuma“ ir kt. Šia proga pažymėsime, kad pasaulinio gaudžio sągarsmin (akordan) Baltrušaityje įsimašo visuomeninio skausmo atgarsiai. „Našlaitybės“ nusiminimas trečiojo „užsimiršimo“ rate — pasikeitė nuolankumo jausmu, „savanorišku! susitaikymu su aukštesne, transcendentine asmenybės valia“. Išėjis buvo grynai religinė; ji įvyko pagal ženklą: „melskis“. Bet vidurinė harmonija, nebuvo, žinoma, užkariauta šiąja resignacija. Su Italijos įspūdžiais iš Mykolo Angelo kūrinių, ypač iš jo kūrinių „Naktis“ (1906 m.) susijio sekantis naujas ketvirtasis sielos būties tarpsnis. Poetas pergyvena „žmogaus ribotumo sielvartą“, jautimą „gyvenimo, kaip klajos“. Tada, jisai sako, buvo „sielvartas miegančiojo prie Dievo slenkščio“.

„Mes, vergautiniai šešėlių, žiūrime markstančiom akim, Kaip šviesus pasaulis žėri, Burtą tik sapnuos tekėję Mūs menkybės paskirtim!“ („Žemės Pakopos“, orig. psl. 25, vert. 70 psl.)

„Vergai vienos galeros einam /mes Giedroj dienos, Kas sau tamson, ir burtą /klikiam mes Gėlos vienos...“ („Žemės Pakopos“, orig. 189 psl., vert. 139 psl.)

1908 m. dingtelėjo poetui tarsi, ką jis vadina „pasaulio pradžia žmoguje“, ir griaudis, jau gos. Žinomojo prancūzų vertėjo Ed. Cary žodžiais, dabartinis pasaulis atrodo lyg didelis vertėjų katilas. Kasdien pasaulio pasirodo apie 60 vertimų. Unesco leidžia „Index translationum“. Pasirodo, 1958 m. atlikta 29,312 vertimų.

„F. P.“ primena prancūzo Valerije Larbaud nuomonę apie vertimus ir vertėjus. Girdi, vertėjas dar neįvertintas. Vertėjo pavardė knygoje žymima neryškiai, lyg „iš malonės“, o pufti pufta kas nori, bet jo gerųjų darbo bruožų, būtent — kuklumo, kantrybės, skrupulingumo ir finizijos — beveik niekas nemato.

J. Cicėnas

Liaudies ornamentika

„nušvitęs“, pažymėjo šį vidaus patirtyje nustatymą pirmojo gyvo ryšio su pasauliu (žiūr. „Z. P.“, „Vakarinės Giesmės“, ypač III, vert. 76 psl.). Jeigu šioje penktoje pakopoje poetui atsiveria, pripildanti jį šviesa, imanentinės partitės paslaptis, tai sekančioje, šeštoje, pagal bendrinį jo išsivystymo ritmą, įsimašo savo tragiškąją antitezę: „tragiška! pergyvena jisai pasaulio ir asmenybės vienybę, — „lašai ir jūros“ (žiūr. „Z. P.“, eilėraščiai: „Elegija“, „Vidunaktis“, „Nusilenkimas žemei“). Ir tiktai nuo 1912 m. — įžengdamas į iki šiol žinomų paskutinį jo „užsimiršimą“, poetas apturi giliam „susiliejimui su pasauliu“ pajutime vidurinės laisvės ir galingo patoso šaltinį. Priešais jį atsiskleidžia „pasaulio ir žmogaus sutampas neribotumas; jis mato „nesutvertą dar žmogų nesutvertame pasaulyje“ ir — nauja užuomazga — žienkenčio grūdo pavidalu tarpsta pasaulinio gyvenimo aiškaregystė ir pasaulinės vilties laidas. (žiūr. „Kalnų Tako“: „Dabar ir kasdie“, „Užlėkėjimas“, „Mažybės galia“, „Kalnų lakas“, ir kt.).

Ne mums plėsti šias, gal būt, kuklias, bet reikšmingas užuominas, kuriose dar ryškiau, negu poeto - męstytojo kelias, jau yra pasireiškęs jis patstai - jo asmenybe. Tegu jos skaitytojui padės patikrinti žemiau pateiktus mūsų stebėjimus, nukreiptus jau ne į genetinį sąryšį, bet į čia pateiksimą jo lyrinių kūrinių menišky visumą.

Toliau, III d., nagrinėjama ir atitinkamai įvertinama jau konkreti Baltrušaitio lyrika — eilėraščiai iš „Žemės Pakopų“ ir „Kalnų Tako“ leidinių.

HARVEY
AUTOMATIC TRANSMISSION SHOP
Taisome automatinę transmisiją.
Patikriname motora, atsukame klapanus. Pilnai su varkome stabdžius.
Atvykę pas mus paminkite šį skelbimą.
15307 BROADWAY AVENUE
(153rd at Broadway)
EDison 1-9486 Harvey, III.

Dain. v. retravičiaus „Liny rovojės“, kurio individuali grafikos paroda yra Chicago Savings and Loan banko patalpose.

RAUDONOSIOS...

(Tęsinys iš 10-to psl.)

vado, fronto ir armijos vadų padėkos. Daugiau kaip 2 tūkstančiai kareivių ir karininkų apdovanoti ordinais ir medaliais, doim kartams suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas.

Gi P. Štaro anksčiau sakyta me straipsnyje rašo, kas generolo majoro V. Karvelio gal „pamiršta“.

„Pagrindinį lietuviškojo junginio branduolį sudarė Tarybų Lietuvos partiniai ir tarybiniai aktyvistai. Vilniaus pėsčiųninkų karo mokykla ir 29-jo teritorinio šaltųjų korpo kariai, jau nuo pirmųjų karo dienų kovoje tarybinės armijos eilėse ir daugeliu žygių parodę didvyriškumą ir pasiankvojimą tarybinei tėvynei. 1941 m. kovose tarp Nevelio ir Velikiuje Luki, prie Toropeco, prie Molodečnos, Viteikos, Lepelio, Vitebsko ir Smolensko jie, besitraukdami su Tarybine armija, sudavė vokiečiams ne vieną skaudų smūgį.“

P. Štaro suminėtos kaip tik tos vietos, kur 29-jo teritorinio lietuviškojo šaltųjų korpo karių likučiai nespėjusieji pabėgti buvo šaudomi. Jei tas lietuviškasis korpas būtų išlikęs, negi būtų reikėję Sovietų Sąjungos gynybos komiteto nutarimu organizuoti jau nebe korpa, bet tik diviziją, o P. Štaro pasisakymu — tik lietuvišką junginį.

Toliau generolas majoras V. Karvelis nusako, kada ir kokiose vietose to lietuviškojo junginio kautasi iki pasiekė Lietuvos sienas ir Lietuvoje: „Nuo Šiaulių iki Nemuno divizija nužygiavo 187 kilometrų ir išvadavo 419 gyvenviečių, sunaikino daug priešų gyvybos jėgos ir technikos. Vyriausiasis kuriuomenės vadas, fronto ir armijos vadai savo šakymuose pareiškė divizijai

padėką. Daugelis karininkų, seržantų ir kareivių buvo apdovanoti ordinais ir medaliais, dešimtims jų suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas. 1944 metų spalio 31 dieną divizija buvo apdovanota Raudonosios Vėliavos ordinu.

O paskui: „1944 metų pabaigoje divizija vedė kovos veiksmus į rytus nuo Liepojos, naikindama apsuptą Kuršiuose hitlerininkų grupuotę, o sausio mėnesio pabaigoje dalyvavo vaduojant Klaipėdą. Sausio 28 dieną virš Klaipėdos uosto švyturio suplevesavo raudonoji pergaltė vėliava. Tarybų Lietuva buvo galutinai išvadota iš hitlerinės okupacijos. Lietuviškajai divizijai suteiktas Klaipėdos garbės vardas.“

Po Klaipėdos išvadavimo divizija vėl iki karo pabaigos vedė karo veiksmus broliškos Latvijos žemėje, į rytus nuo Liepojos.

Gegužės 8 dieną kartu su kitais 1-ojo Pabaltijo fronto junginiais lietuviškoji Raudonosios Vėliavos ordinu apdovanota Klaipėdos vado divizija priėmė prieš ją kovojusį hitlerininkų karo pajėgų kapituliaciją. Tūkstančiai hitlerininkų, kurie 1941 metais taip išdidžiai veržėsi į tarybinę žemę, tikėdamiesi per pusantro, du mėnesius paversti tarybinus žmones savo vergais, paklojo savo vėliavas ir ginklus po tarybinių karių kojomis.“

P. Štaro savo straipsnyje rašo, kad:

„Kartu su kitais tarybinės armijos daliniais lietuviškas junginys dalyvavo pralaužiant vokiečių gynybą prie Dubyos, pradėjo puolimą Tilkės link ir, išvadavęs Kelmę, Kražius, Silalę, įžygiavo į Klaipėdos kraštą.“

Ir sutriuškinę „Herman Gering“ diviziją išvadavo Tilžę. Deja, tas lietuviškas junginys išvadavo Tilžę ne sau, bet „placius tėvynės“ naudai. Til-

žės ir Karaliaučiaus sritis Lietuvos okupantas nedrįsta pavesti nos ir okupuotai Lietuvai administruoti.

Ir visa susumavęs, įvairius lietuviškos divizijos mūšius suminėjęs generolas majoras V. Karvelis sako:

„Didžiojo Tėvynės karo metais lietuviškoji divizija nuėjo nuo plačiosios Volgos iki Baltijos krantų — 1500 km (tiesia oro linija). Buvo išvadota 648 gyvenvietės, jų tarpe 11 miestų. Sunaikinta daug priešų gyvybos jėgos ir technikos.“

13.5 tūkstančio divizijos karių apdovanoti ordinais ir medaliais, o 12 jų suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas.

Generolas majoras V. Karvelis nutyli, kas tuos ordinus gavo. O P. Štaras išvardija, kam buvo suteiktas didvyrio vardas: V. Jacenevičiui, V. Bernotėnui, S. Seinauskui, V. Vilenskui, B. Cindeliui, F. Lyseikai, G. Užpaliui, V. Fedovui, K. Šurui, F. Zaceplovui ir kitiems. Taigi, kai kurios tos pavardės aiškiai sako, kad bū-

ta ne lietuvių junginio, bet lietuviško...“

Generolas majoras V. Karvelis sumini tokius priešų žiaurības ir to junginio drąsuolius:

„Daug būtų galima pasakoti apie lietuviškosios divizijos karių ir kovos žygdarbius. Komjantuojis ryšininkas Viktoras Jacenevičius, po sunkaus sužeidimo netekęs sąmonės, pateko į hitlerininkų nelaisvę. Hitleriniai banditai, tardydami jį, žvėriškai kankino, tyčiojosi iš tarybinio kario, mikiško vieng, paskui kitą koją, pakabinu jo kūną galva žemyn ir dar gyvą sudegino. Tada Viktoras neišdavė karinės paslapties.“

(Bus daugiau)

„NAUJIENAS“ SKAITO VISŲ SROVŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALTYBININKAI, MOKSLININKAI JIE ŽINO, KAD „NAUJIENOS“ PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽENIAS IR GERIAUSIUS RASTUS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS. Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Donald Petkus Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)

Grovehill 6-2345 Townhall 3-2108

Pilnas leiduvųjų aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$945.00; \$975.00; \$990.00 ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINES KOPLYČIOS

Masėnoms pastatyti aikštė.

Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimus 30 metų.

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

„Naujiene“ galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lituanistines knygas:

1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl.	\$2.00
kietais viršeliais	\$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl.	\$2.00
kietais viršeliais	\$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų rašiusių prieš 1865 m. biografijos, bibliografijos ir bibliografinės, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai	\$7.50
4. Praeities pabros, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeties, 352 pusl., kieti viršeliai	\$6.50

Čia suminėtas knygas pasiusime paštu, jei nurodysite pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiusite tokiu adresu: „NAUJIENOS“, 1739 So. HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

RAUDONOSIOS ISTORIJS LAPELIS

Kas sudarė lietuviškąją diviziją

Apie tą istorijos lapelį galėtume nutylėti. Maža, kad tas istorijos lapelis parašytas generolo majoro, buvusio lietuviškos divizijos vado V. Karvelio, Lietuvos nepriklausomybės metais krašto apsaugos ministerijos stipendiatu, karo akademijos mokslus baigusio Paryžiuje ir tytomis perėjusio Lietuvos okupantų tarnybon. Bet tas raudonosios istorijos lapelis — "Lietuviškoji divizija didžiamė tėvynės kare" skirtas "į pagalbą istorijos mokytojams". Jei taip, tai tas raudonosios istorijos lapelis apie tą "lietuviškąją diviziją" turėtų būti teisingais faktais paremtas, tikroje istorijos šviesoje parodytas. Deja, tas lapelis raudonas. Tas straipsniukas įdėtas į "Tarybinio mokytojo" Nr. 82, Lietuvos TSRS švietimo ministerijos ir LTSR švietimo darbuotojų profesinės sąjungos respublikinio komiteto organą. To laikraščio pavadinimas daug sako ir kartu įpareigoja jį rašančius laikytis arčiau Kremliaus sienų, kad "ne-nuklystų". O tokios "klaidos" visiemis žinomos, kaip tiesųjį kelią rodančios į Sibiro "perauklėjimo stovyklas". Čia ir drąsūs generolas majoras turi nusilenkti ir slinkti pagal nubrėžtą liniją.

To straipsnio pradžioje parašyta: "TSRS Valstybinio Gynybos komiteto natarimu 1941 metų gruodžio mėn. prie didžiosios rusų upės Volgos krantų prasidėjo 16-osios lietuviškos šaulių divizijos formavimas."

Divizijos branduolį sudarė partiniai ir tarybiniai darbuotojai, Lietuvos darbininkai ir inteligentai, karo pradžioje evakavęsi į Tarybų Sąjungos gilumą, 29-ojo teritorinio lietuvių šaulių korpuso kareiviai ir karininkai, lietuviai, nuo seno gyvenantieji kitose tarybinėse respublikose, o taip pat lietuviai iš kitų tarybinės armijos dalinių.

1942 metais divizijos formavimas buvo iš esmės baigtas. Kariai buvo aprūpinti viskuo, kas reikalinga karo veiksmų vedimui ir susitelkė Tulos rajone. Čia, didžiojo rusų rašytojo Levo Tolstojaus ir garsiųjų Tulos ginklių meistru gimtinoje, divizija sutiko Didžiojo Spatio šventę."

1937 m. išleistoje knygoje "Revoliucinis judėjimas Lietuvoje" straipsnių rinkinyje P. Štaraš str.: "Lietuvių tautos kovą už tėvynės laisvę didžiame tėvynės kare" pusl. 633-650 vadina tą dalinį ne lietuvišką diviziją, bet visur lietuvišku junginiu, o kiti toje knygoje tilpusių straipsnių autoriai, kaip A. Sniečkus, R. Šarumaitis, Moskvinais kalba vien tik apie lietuvišką dalinį. Na, smulkmena. Jau tokiame laikui praslinkus generolas majoras galėjo tą lietuviškąją diviziją pa-

kylėti į diviziją... Bet čia ir vėl kyla toks neįjaukus klausimas: o kur dingo Lietuvos TSR teritorinis šaulių korpusas, apie kurį pirmos bolševikų okupacijos metu tiek daug buvo maskvinių komunistų kalbėta ir rašyta, kaip "savanoriškai" buvusi Lietuvos kariuomenė persioriginavoj į Lietuvos TSR teritorinį korpusą ir kiek ta proga "agitropai" džiūgavo, kad atėjo galas buržuazinei Lietuvos kariuomenei? Taigi, kodėl tas korpusas tame kare raudonųjų tarpe nepasirodė? Deja, pirmajai progai pasitaikius, tas Lietuvos TSR teritorinis korpusas išlakstė, nes Lietuvos sūnūs nenorėjo Lietuvos okupantų gretose kovoti už jiem svetimą reikalą. O kas iš jų liko gyvas ir ką spėjo raudonieji suminti, tie vietoje buvo sušaudyti. Jų kaulais nusėti Vilniaus - Ašmenos - Molodečnos laukai.

Generolas majoras V. Karvelis jų ir neprisimena. Ir nesako, kad iš to teritorinio korpuso likusieji gyvieji buvo įjungti į tą lietuviškąją diviziją. Taigi, ji buvo tik lietuviška ir tai daugiau iš pavadinimo, bet ne lietuvių divizija Lietuvos nepriklausomybės metų generolo vedama. Ir todėl tą lietuviškąją diviziją organizavo SSRS gynybos komiteto natarimu, bet ne LTSR. Tai spraktukas buvo duotas į panosę lietuviškai kalbantiems komunistams ir tiems kariams, kurie pasirinko okupanto tarnybą. Deja, tik retas jų gal suprato, kad jie esą samdiniai, bernai, bet ne savo šalies laisvės gynėjai.

Volga iš seno nebuvo rusų. Tik jos pakrantėse rusams suvirškinus anais laikais ten gyvenusias tautas, ji buvo pavadinta rusų upe.

Toliau parašyta: "1942 metų pabaigoje ir 1943 metų pradžioje, įeidama į Briansko fronto armijos dalių sudėtį, divizija per Černj, Ruskij Brodų, Droskovą, siaučiant pūgoms ir sningant, atžygiavo į Aleksejevoką, esančią 50 kilometrų į pietryčius nuo Oriolo. Čia, Kurso lauke, prie Aleksejevkos, divizija gavo pirmą kovos krikštą, o po to pergalingai nunešė savo kovos vėliavą iš Oriolo į Baltarusiją, į gimtąją Lietuvą prie Baltijos krantų, petyš į petį su kitais Tarybinės Armijos junginiais pergalingai naikindami fašistus."

Kovos krikštą lietuviškoji divizija gavo sunkiomis šaltes žiemos sąlygomis. Vasario mėn. buvo dideli šalčiai, pūtė vėjai, siaučė pūgos. Keliai užnešti gilaus sniego, per kurį vargais negalais pravažiuodavo transportas. Žygio kolona išsistė. Artilerija, traukiama automašinų, sunkieji minosvaidžiai, gurguolė, vežusi amuniciją, maisto produktus, pašarą ir kurą bei tepalus,

smarkiai atsiliko nuo karių. Tik artilerijos baterijos ir minosvaidininkai prieš žygio pradžią pasivijo divizijos dalinius, bet, ir jie turėjo nepakankamą amunicijos atsargą. Skubiai vyko pasiruošimas mūšui.

Vasario 24 dieną, 9 valandą 30 minučių, po artilerijos paruošimo, nepanaudojus aviacijos, prie Nagornos kaimo prasidėjo puolimas. Pirmieji kovos veiksmai vyko sunkiomis sąlygomis. Gilus sniegas, efektyvios artilerijos paramos stoka, gerai apsiklusios ir turėjusios laiko organizuoti ugnes sistemą prieš pastangas — visa tai stabdė mūsų pėstininkų judėjimą į priekį. Visą mėnesį divizijos daliniai, kaip ir kiti kaimyniniai junginiai, išbuvo sniego pripustuose apkausose, žvalgydami prieš ugnies taškus ir atremdami daugkartines vokiečių kontratakas.

Dideli darbai divizijoje vedė komunistai ir komjaunuoliai. Jie liepsningu komunisto žodžiu uždegdavo visus karinius, o mūšyje, kaudamiesi pirmose gretose, savo pavyzdžiu paskatindavo karinius didvyriškiems žygdarbiams. Lietuviškosios divizijos kariai, rodydami didelę meilę socialistinei Tėvynei, atsidavimą Komunistų partijai ir Tarybinei vyriausybei, degdami liepsninga neapykanta okupantams, rodė masinį didvyriškumą."

Čia generolas majoras V. Karvelis nepasako, kiek tame pirmame krikšte turėta aukų

ir kas tada to lietuviško junginio gretas papildė: ar komсомolai, kurie "liepsningu komunistų žodžiu uždegdavo" karinius? Deja, kiek turima žinių, anais komсомolų skoliniais buvo Liudas Gira, A. Venclova ir kiti panašūs "perreklūčiai", anot Vinco Krėvės Micevičiaus. Jie nekariavo, o tik karštai plepėjo.

O to junginio žymiai daliai kareivių Lietuva nebuvo gimtoji šalis.

O štai ir medaliai: "Puolime, sekusiame po Kurso lauko gynyboje, divizijoje, vykstant nepalaujamiems kovos veiksams, kaudamasi nužygiavo daugiau kaip 120 kilometrų, išlaisvino 60 gyvenviečių. Priešas patyrė didelių gyvos jėgos ir technikos nuostolių."

Už kovos veiksmus Kurso mūšyje divizijai buvo pareikštas Vyriausiojo kariuomenės

(Tęsinys 11-me pusl.)

L. B. LABORATORIES
Dept. A. F. N.
John Olson, President
GLENDALE, CALIF.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

Jau dabar siųskite KALEDOMS!
DEL GARANTUOTO PRISTATYMO KREIPKITES I
CENTRAL PARCEL SERVICE

PAGRINDINĖ ISTAIGA:
220 South State Street
Tel.: WA 2-9354

NAUJAS SKYRIUS:
2618 West 63rd Street
Tel.: WA 5-2466

Atvykite ir apžiūrėkite mūsų gausų pasirinkimą prekių dovanoms.
PER 15 METŲ PRISTATOME SIUNTINIUS I LIETUVĄ — VISADA LAIKUI

REICHO VALDYTOJAS 10-ČIAI DIENŲ

Karl Doenitz: "Dešimt metų ir dvidešimt dienų"

Didadmirolis (Gross Admiral) Karl Doenitz dešimt metų išstarnavo prie Hitlerio Vokietijos povandeninių laivų viršininku ir visų jūrų pajėgų vadu. Laivyno karininko ir viršininko dešimtmetis eiliniam skaitytojui ne tiek įdomus, kiek jo dešimt dienų valdžios nuo Hitlerio nusizudymo iki kapituliacijos dokumentų pasirašymo. Sekantį dešimtmetį jis praleido Spandau kalėjime Berlyne kaip "karo nusikaltėlis", nuteistas Nuernberge karo nugalėtojų teismo su kitais didžiaisiais nacių vadais.

Išėjęs iš kalėjimo grandadmirolas, kai pamatyti iš jo atsiminimų knygos "Dešimt metų ir dvidešimt dienų", liko kuo buvęs — kieta vokiečių nacionalistu — nebe nacionalsocialistu. Jis bando Hitlerio atėjimą į valdžią pateisinti istorinėmis aplinkybėmis.

Sąmokslininkus, kurie 1941 m. liepos 20 d. kėsinosi nužudyti Hitlerį, jis smerkia, bet pripažįsta jiems teisę tai daryti, jei jie, siekdami savo tikslo, yra pasiruošę aukoti savo gyvastis. Atentatą prieš Hitlerį jis atmeta dėl šių motyvų: 1) JAV ir Anglija vistiek nebūtų dariusios atskirai taikos sutarties su Vokietijos antihitlerininkais; 2) keletas milijonų vokiečių kareivių ir civilių būtų žuvę Sovietų belaisvių stovyklose po atviru dangum, kaetuose ir kalėjimuose daugiau, negu žuvo; 3) Vokietijoje būtų kilęs baisus pilietinis karas, žinant, kad SS (Himmlerio) pajėgos namie buvo galingesnės už Wehrmachtą (armijos).

Besąlyginė kapituliacija

Sąjungininkams laikantis besąlyginės kapituliacijos reikalavimo ir patekus į vokiečių rankas 1945 m. sausio mėn. (prieš Jaltos konferenciją) anglių politiniam dokumentui apie Vokietijos padalinimą ir pavertimą į valstiečių tautą be pramonės (pagal JAV izdo sekretoriaus Morgenthau planą, kurį iš tikrųjų paruošė komunistas, jo padėjėjas Dexter Harry White - Mogilevsky, kuris po karo nusizudė arba buvo nužudytas), vokiečiams nieko kito neliko, kaip tęsti kovą kiek galint ilgiau, rašo Doenitz. Reikėjo laimėti laiką, kad atsitrauktų iš rytų fronto kiek galint daugiau vokiečių kareivių ir civilių gyventojų.

Baigus karą 1945 m. žiemą, būtų reikėję į SSSR rankas perleisti pusketvirtą milijono kareivių. Sovietams, kad ir norint, nebūtų buvę imanoma pamaitinti ir pakūsti po stogu tokią milijoninę belaisvių armiją. Anglai, amerikiečiai stengėsi, bet ir taip daug tūkstančių vokiečių belaisvių mirė "stovyklose", atviruose laukuose, nors buvo pavasaris ir žymiai įpiečiau.

1945 m. žiemą vokiečių pralaimėjimas buvo aiškus, bet kiekviena praėsta karo diena buvo prasminga: kareiviai arčiau prie anglių, amerikiečių fronto, ruošdamiesi jiems pasiduoti. Civiliai gyventojai iš rytinių sričių bėgo kasdien tūkstančiais į vakarų pusę. Vokiečių karo laivynas sustabdė kautynių operacijas ir pasiėmė savo svarbiausiu uždaviniu išgabenti iš raudonosios armijos nagų kaip galint daugiau žmonių.

Siekiant šio uždavinio, Doenitz priešinosi Hamburgo valdžios (Gaulleiterio Kaufmanno) palinkimui pasiduoti anglams jau balandžio mėnesį. Kritus Hamburgui, būtų kritusi Šlezvigo - Holšteino provincija, visa šiaurinė Vokietija ir nebebūtų buvę kur bėgti. Doenitz savo laivynu nuo 1945 m. sausio 23 d. iki gegužės 8 dienos atgabeno per Baltijos jūrą iš Latvijos, Rytų ir Vakarų Prūsijos, Pomeranijos ir Mecklenburgo 2.022.602 pabėgėlių, laivus puolant sąjungininkų lėktuvams ir Sovietų povandeniniams laivams ir plaukiant užminuotais vandenimis. "Wilhelm Gustloff" buvo nuskandintas su 4.000 žmonių, ligonlaivis "Steuben" su 3.000, "Goya" — su 7.000 žmonių. Nusikandintieji sudarė tik 1% išsigelbėjusiųjų.

Doenitzas fiurerio vietoj
Balandžio 10 dieną (1945) admirolas Doenitz apleido Berlyną, įsikūrė Ploene, Šlezvig - Holšteine kartu su Šiaurės armijos komanda. Berlyno bunkery liko Hitleris, Goebbelsas, Bormannas. Himmleris trankėsi šiaurinė daly, vesdamas slaptas pasidavimo derybas, tarpininkaujant švedijos karaliaus brolyvaikui grafui Bernadottei. Pietų Vokietijoje buvo maršalas Goeringas, Hitlerio įpėdinis po Hesso išskridimo į Angliją 1941 m. taikos deryboms, iš kurių jis nebegrįžo.

Dėl blogų ryšių su Hitlerio bunkeriu, — Berlyne jau buvo raudonoji armija — Goeringas pasiskelbė fiureriu. Balandžio 30 d. atėjo šifruota telegrama Doenitzui iš Hitlerio bunkerio. Jo sekretorius Bormanas pranešė, kad Hitleris savo įpėdinui paskyrė Doenitzą, vietoj Goeringo. Gegužės 1 dieną Bormanas atsiumė kitą telegramą, kad Doenitzas prašė fiurerio pareigas. Bormanas žadėjo pats netrukus atvykti, bet dingo. Kalbama, kad jis slapstosi Pietų Amerikoje iki šiai dienai.

Doenitzas rašo, kad jis buvo nustebęs Hitlerio pasitikėjimu. Netrukus pasirodė Himmleris, kuris manė, kad Hitlerio vietą bus skirta. Doenitzas nepricėmė jėgų j savo vyriausybei. Tai buvo dienos, kada Trečiaj Reichas jau baigė byrėti. Gegužės 4 dieną Doenitz išsiuntė admirolą Friedeburg pas maršalą Montgomery pailaubų pra-

šyti. Britų armijos vadas pražiugino vokiečius, primindamas iš jų seperatines paliaubas, nieko nesakydamas, kad vokiečiai turi pasiduoti ir raudonajai armijai.

Vokiečių paliaubų delegacijos vadų veidai išstvyo, kai gegužės 6 dieną nuskrido pas gen. Eisenhowerį, vyriausią sąjungininkų vadą Reimse, Prancūzijoje. Ite nesileido į jokius kompromisus. Pareikalavo, kad vokiečiai kapituliuotų ir prieš Sovietų Sąjungą. Gegužės 8 dieną visiškos kapituliacijos dokumentai buvo pasirašyti, kautynių veiksmai buvo nutraukti kitą dieną.

Doenitz dar dėjęs pastangų vadovauti Vokietijos atstatymui, sąjungininkų okupacijos priežiūroj. Churehillis jį palaukęs, tik ne Eisenhoweris su Žukovu. Gegužės 22 dieną jis buvo paskelbtas karo belaisviu. Nugabenus į laivą Patria, buvo paskelbtas politiniu belaisviu, įtariamam karo nusikaltėliu.

Po to sekė Nuernbergo teismas, Spandau kalėjimas ir dabar senatvė apdūnojimams gyvenimo, kuris, pagal autorijų, "man davė viską, ko tik žmogus gali norėti: atsakingumo, sėkmės, nesėkmės, kitų žmonių išlikimybės ir pagarbos, savęs ir gyvenimo pažinimo".

Stulthofa, kalinių laivas

Kai adm. Friedburg ir gen. Jodl grįžo iš gen. Eisenhowerio būstinės po įžanginių kapituliacijos derybų, jie atvežė Amerikos kareivių laikraščių Stars and Stripes su klaidiais vaizdais iš Buchenvaldo koncentracijos stovyklos. Karl Doenitz komentuoja: "Nors mes prileidžiame, kad susieškimo ir tiekimo sutrikimas pastarosios karo savaitėmis galėjo prisidėti prie sąlygų pabloginimo tose stovyklose, bet mes tų pamatųjų dalykų paveikluose negalėjome pateisinti. Friedburg ir aš leipome. Mes niekad nesapnavome, kad tokie dalykai būtų galimi. Bet kad tokie žiaurumai iš tikrųjų buvo vykdomi — ir ne vien Buchenvalde — mes greit pamatėme savo akimis, kai į Flensburgą įplaukė laivas su kaliniiais iš vieno tokio koncentracijos lagerio; jie buvo tikrai baisiose sąlygose. Vyresnysis laivyno karininkas Flensburge tuoj ėmėsi iš visų jėgų rūpintis nelaimingų siečių maistu ir sveikata. Kaip? — mes klausėme save — galėjo vykti tokios baisenybės vidury Vokietijos, mums nieko nežinant!"

Šių eilučių autorius buvo vienas iš tų "nelaimingų siečių" laive. Mes išplaukėme, evakuavus Stulthofa koncentracijos stovyklą likučius, iš Vislos žiočių upinių plokščiadugnių prekinio laivo - baidokų balandžio 27 dieną. Baidoką su tūkstančiu kalinių tempė vilkikas. Mus vilko į kelėvinį laivą Cap Arcona, esantį Luebecko įlankoj prie Neustado. Nuplaukėme į vietą pa-

vėlavę. Laivą Cap Arcona su 7.000 kalinių iš kitų lagerių jau buvo paskandinę anglių bombonešiai pagal suklytą nacių planą.

Anglai, prieš puolant Neustadtą, buvo davę vokiečiams ultimatumą: įgabenti laivus iš įlankos į uostą. Kurie nebus įgabenti būs subombarduoti kaip kariniai taikiniai, SS-ininkai pavertė Cap Arcona su kaliniiais kariniu taikiniu, kad kalinių skandinimo darbą atliktų britų rankomis.

Iš ten mus tempė toliau. Mirusius, pusegyvius kalinius mėtė pakeliui į jūrą, taip kad gegužės 3 dieną aplaukus į Flensburgo įlanką, mūsų buvo tretjetas šimtų mažiau. Ir tikrai, kaip Doenitzas rašo, laivyno karininkai ir kareiviai davė mums duonos, šiltos avizų kruopų sriubos. Paskutinius trupinius buvom suvalgę prieš penkias, šešias dienas.

St. Vainoras

Pirkdami dabar PAS BUDRIKĄ sutaupysite daug dolerių, laike šio rudeninio išpardavimo.

- 3 dalių miegamo kambario setai \$119.00
- 4 dalių miegamo kambario setai \$139.00
- 2 dalių Parlor setai nuo \$89.00 ir aukščiau.
- 5 dalių virtuvės setai \$39.00
- 9 x 12 viln. karpetai nuo \$39.00
- 21 colio Televizijos, kabininės ir aukščiau. \$59.00

Didelis pasirinkimas minkštų kėdžių, gazuinių pečių Moores, Siegler ir kitų, refrigeratorių, skalbiamų mašinų, dulkių valytuvų, matracų, rašomų stalų, lempų, radijų, fonografų, lėkščių ir auksinių daiktų.

LENGVAIS IŠMOKEJIMAIS.

BUDRIK FURNITURE

3241 S. Halsted St.
Chicago 8, Ill.
DEL SUTAUSIANTO TELEVIZIJOS SAUKITE

Calumet 5-7237

Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val., sekmadieniais 11-5. Budriko radio programa sekmadieniais iš stoties WHPG, 1430 kil. nuo 2 iki 2:30 val. po pietų.

Pasveikink savo draugus per "Naujienas"

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Sviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiaga siūsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

4 METAI

NR. 34 (149)

Studentų Sąjunga ir ideologinės organizacijos

Per dešimtį lietuvių Studentų Sąjungos Amerikoje egzistavimo metų dar niekada padėtis nebuvo taip atvira ir liūdnai pristatyta, kaip šių metų rugsėjo mėnesio 18 d. Akademine pro-švaistėse "Quo vadis" straipsnyje. Autorė N. R. cituoja faktus, kaip, pavyzdžiui, kad iš egzistavusių devyniolikos skyrių per reikšmingus prisistatymo centro valdybai tik aštuoni. Anksčiau Studentų Sąjungoje užsiregistravo iki 600 narių, dabar tik trys šimtai, nors studijuojančiojo jaunimo skaičius visą laiką ir didėja.

Atrodo, kad padėtis yra ne tik liūdna, bet ir beviltiška, jei Studentų Sąjungos veiklos forma nesikeis. Nenoriu padėties dailinti, tačiau autorė N. R. buvo nenuosekli, čia kaltinama ideologines organizacijas pastojus kelia Studentų Sąjungos veiklai, čia aiškina, kad visų organizacijų padėtis yra vienodai pašlysi. Išvadoje rimtos ir tikrai susirūpinimą keliančios pastabos buvo sumaišytos su perdėm pykiu motyvuotomis detalėmis, kurias reikia atskirti.

Jei ideologinės organizacijos ir dominuoja studentų veikla, kaip teigė N. R., tai dar nereiškia, kad tas dominavimas yra dabartinio Studentų Sąjungos stovio priežastis. Pažvelkime kelerą metų atgal, tada bujojo ne tik sąjunga ir ideologinės organizacijos, bet ir įvairūs klubai, klubeliai, chorai ir tautinių šokių grupės. Šiandien dauguma jų jau yra išmirę, o veiklos stoviu skundžiasi ne tik Studentų Sąjunga, bet ir ideologinės organizacijos.

Nenuostabu, kad ideologinės organizacijos, palyginus su Studentų Sąjunga, yra geresnės padėtyje, bet tai neišvengiamai, nes ideologinės organizacijos turi daugiau ir tampresnių narius jungiančių ryšių. Tuo atžvilgiu ideologinės organizacijos ir ateityje bus geresniam stovyje, palyginus su kitokiomis organizacijomis. Atsakymas nėra susiaurinti ideologinių organizacijų veiklą, tikintis, kad Studentų Sąjungos veikla pagerės, nes per pereinamąjį laiką (nors ir ne dėl Studentų Sąjungos labo) ideologinių organizacijų veikla siaurėjo, bet Studentų Sąjungai tai nei kiek nepadėjo.

Panašinti Studentų Sąjungai kokią ideologinę organizaciją nėra prasmės, nes jos aktualumas mūsų visuomenėje glūdi kaip tik tame, kad Sąjunga apjungia visas studentų organizacijas, tapdama vieninteliu tikrai reprezentacinis organas. Tarptautinėje

reprezentacijos srityje kaip tik yra mažiausiai išnaudojama, o progų yra. Koncentruojantis šioje srityje, Studentų Sąjungos veikla aiškiau skirtųsi nuo ideologinių organizacijų veiklos, tuo būdu tapdama aktualesnė ir idomesnė individui. Jei Studentų Sąjunga kryptų daugiau reprezentacine linkme, tai ideologinių organizacijų pagalba būtų lengviau suteikiama ir būtų galima išvengti daug veiklos susikryžavimų.

Dabar jau ne laikas kelti klausimą, kas turi daugiau teisių į ideologinių organizacijų veiklos formą, neatnešant daugiau žalos pačiai veiklai. Telleka tik pripažinti, kad ideologinės organizacijos gali geriausiai perduoti lietuvišką vertybių tęstinumą, nes jos yra individualios artimesnės negu Studentų Sąjunga. Tuo tarpu Studentų Sąjunga ateityje turėtų bazuotis vienkartiniemis, didesnio masto programomis, ypač išnaudojant visas galimybes tarptautinėje reprezentacinėje plotmėje. Būtu galima pradėti ruošti debatus per universitetų klubus, bandant pereiti į didesnius užsimojimus tarptautinėje plotmėje.

Visų svarbiausia, prieš pradėdamas bet kokį veiklos formų keitimą, reikia įsisąmoninti, kad vis didėjančios veiklos irimas bei nepasisekimai nebūtinai turi aiškius kaltininkus mūsų visuomenėje, nors paviršutiniškai pažvelgus, yra randamas koks nors (irgi tik paviršutiniškas) sąryšis. Esminė priežastis yra nutautinimo vyksmas, kurio išdava darosi vis konkretesnė, ir tik su tom išdava geriausia galima kovoti, nes pats vyksmas yra abstraktus ir didesne dalimi vyksta pasamoneje.

Tad iš esmės dabartinio Studentų Sąjungos stovio priežastis nėra nei ideologinių organizacijų dominavimas, nei valdybų nekompetentingumas, kaip minėjo N. R. savo straipsnyje. Vis dėlto trečių ar ketvirtųjų metų studentas jau yra užsirekomendavęs užtenkamam kompetentingumui, nes juk lietuvių organizacinė veikla yra nekomplikuota.

Nekompetentingas, bet įsipareigojęs studentas, nesuračęs už save pajėgumo, atliks pareigą pagal savo pajėgumą, o faktai rodo, kad dauguma valdybų narių nebando nieko daryti. Atrodo, čia jau nebe kompetentingumo, bet įsipareigojimo trūkumas. Hedonistinėje pasaulėžiūroje, kuria vadovaujasi dauguma vakarų jaunimo, įsipareigojimų nėra, tik pramogų ieškojimas. Pasekmėje lietuviška veikla turi tik pramoninės vertės, o šioje srityje yra daug konkuren-

cijos su amerikiečiais. Ar saulelė įsipareigojusiųjų pajėgus įsikiępti lietuviškumą pramogų beieškančiai masei, tai yra kitas klausimas, bet atsakymas nėra pasidavime, o naujų veiklos būdų ieškojime.

Darbai ir žygiai

Šį savaitgalį, Chicagoje, Morrison viešbutyje, Clark ir Madison gatvių kampe, vyksta visuotinis visuotinis Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavimas. Penktadienio popietinėje programoje, šalia organizacinių reikalų, Liūto Mockino moderuojamas simpoziumas tema "Tautiškumo sąvokos keitimasis". Simpoziume dalyvauja Dalia Koklytė, Kazys Almenas, Kęstutis Bagdonas.

Šeštadienio popietinėje programoje paskaitas skaitys dr. Gabrielius Gedvila — apie "Trakų pilį, arą ir svetimosios žemę", — ir Vytautas Kavolis. 8:30 val. įvyks suvažiavimo bažnyčios menine programa, kurioje dalyvauja Lilija Šukytė, M. Motekaitis ir Alvydas Vasaitis.

Sekmadienį uždaromajame posėdyje paskaitas skaitys dr. Julius Kaupas. Studentija ir visuomenė kviečiama atsilankyti.

Gruodžio 2 d. Chicagoje, Jaunimo Centre, 8 val. vakare, rengiamas Juditos Audėnaitės, Jurgio Jaks-Tyro ir Antano Skėmos tragiško žuvimo minėjimas — akademija. Šiam minėjimui dr. Henrikas Nagys ruošia paskaitą, o aktorius Algimantas Dikinis režisuoja "Živilės" dramą antrąjį veiksmą.

Gruodžio 16 d. New Yorke rengiamojo žuvusiųjų idėjos draugų — Juditos Audėnaitės, Jurgio Jaks-Tyro ir Antano Skėmos — minėjimo programoje dalyvauja smuikininkė Elena Kuprevičiūtė-Bergienė, aktorius Henrikas Kačinskas ir rašytojas Henrikas Nagys. Minėjimas įvyks Carnegie Endowment patalpose, Manhatane.

Jonė Kondratavičiūtė už tezę apie "Socialdemokratų sąjūdį Pabaltijyje prieš pirmąjį pasaulinį karą" Chicago universitete gavo istorijos magistro laipsnį ir dabar dėsto Kalifornijos universitete mokykloje.

Apie Jono Meko "Gėlių kalbėjimo" poezijos knygą Henrikas Nagys rašo "Nepriklausomos Lietuvos" spalio 25 d. numerioje: "Tarsi vienu ilgu atsilikėpimu iškalbėta toji knyga. Gluosnio švilpnės, lumzdėlio, tolimo rago melodija. Intymiai šilta, kaip draugo draugui pasakojama istorija, kaip tolimų atminimų žvilgėjimas, kaip vėjo sujudinta vakaro sietuva.

"Mekas moka atrasti žodį, moka jį padėti (atsiminimų žiedus, vasarų peteliškes) su meile prieš mus, moka paprastai ir subtiliai pabudinti poezijos mėlyną paukštę, moka kalbėti taip, tarytum tik pats sau, tarytum tik vienam tau".

"Margučio" žurnalo, kuris, neseniai perimtas Algimanto Mackaus redaguoti, padarė tokį šuolį priekin, kad jo kultūriniai suinteresuotas skaitytojas ne tik nebegali ignoruoti, bet ir su nekantrumu laukia, apie Jono Meko knygą rašo Kęstas Reikalas:

"...mūsų šiuometinėje poezijoje sunku būtų surasti kitą vientisą pluoštą kūrinių, kuriuos lyrikos vardas taip taikliai apibūdintų. Taip jau atsigaliai, taip jau kruopščiai, nelyginant kristalus ar brangakmenius, Jonas Mekas dėsto ir derina žodžius savo negausiuose šio rinkinio posmuose, niekur eliučių neištesdamas, niekur jų nepadaugindamas, lyg prisibijodamas, kad vieno žodžio šešelis nenustebtų kito blizgėjimo, kad vieno kiek prasimusas ryškesnis atspindys nepažeistų atspalvio antrąjame".

"Gėlių kalbėjime" J. Mekas nekelta ir nesprendžia sunkių būtinų problemų. Jis tik stebi, jaučia, liūdi. Tačiau visi tie jo eilėmis išsakyti trumpi ir trapūs, o vienok tokie svarbūs ir nepakeičiami susirūšimai ir 'atsiskyrimai' su žeme, su mylima, visos mažytės ir nuostabios detalės verčia skaitytoją jas išgyventi ir naujai pajusti poeto patirtą džiaugsmą ir praradimo liūdesį".

"Džiugu pastebėti", užbaigia Kęstas Reikalas, "kad 'Gėlių kalbėjimas' yra bene ketvirtoji Santaros išleista knyga per pastaruosius pora metų. Akademinis jaunimas užsitarnauja skaitytojo padėkos už šias retokas prošvaites sunkiamie lietuviškos literatūros kelyje".

Detroito Studentų Santaros valdyba dėkoja visuomenei, atsilankiusiai į Antano Skėmos minėjimą, ir ypač visiems, prisidėjusiems prie minėjimo surengimo. Minėjimo proga Antano Skėmos raštams išleisti fondai surinkta 130 dol.

BETTER COAL
FUEL OIL
Vander Wagen Brothers
4554 W. 63rd Street
POrtsmouth 7-8020

Skelbkites "N-nose"

AR JAUCIATĖS NUVARGĘ, NETEKĘ JĖGŲ, NERVOUTI? Ar jaučiatės pasenę būdami 40, 50, 60? JEI TAIP — TAI KVAILYSTĖ!

30 TABLETS
STANDARDS
APPROVED
GERIATRIC
FORMULA

Ta senatvės savijauta gali būti pašalinta vartojant kasdien po 1 tabl. sudarytą iš 11 vitaminų ir 9 mineralų.

Tos tabletės apsaugos jus šią žiemą nuo įvairių susirgimų ir pasalins nuovargio jausmą, nervuotumą bei perdidelį jautrumą. Jums tikriausiai trūksta vitaminų!

Nusipirkite dar žiandien bankute \$2.75 \$4.00
Specialiai išbandymui gausite 30 tablečių.
Vartokite kasdien šiuos stipriai veikiančius vitaminus. Atsiųskite \$1.00 šiuo adresu:

STANDARD RESEARCH PRODUCTS INC.
Dept. L. P. O. Box 335 Wilmotte, Illinois

S. GUSEVAS - ORENBURGIETIS

VELIONIS

Vaizdelis iš sovietinio gyvenimo 1919 m.

Ziema, pamažu sniegi, medžiai lyg sidabru pasipuošę.

Eina miesto sodo alėja senutė skarmalais apsisūpus, traukia rogutes, o rogutėse — ilgas neapibrėžtos formos maišas; negali atspėti, kas tame maiše. Ateina raudonarmietis, augalotas žaliukas linksmu veidu.

— Mielasai, — klausia senutė, — gal žinai, pro kur čia galima nueiti į Vozdvizenką? (Vozdvizenka — viena Maskvos gatvė. Vert.)

— Tiesiai pro varžus, o paskui dešinėn. — juokais atsako raudonarmietis. — O kokių čia prekių veži? Gal uždraustų, reiktų padidinti...

— Ką čia šneki apie prekes, mielasai? Ar pasiūti, iš kur aš galiu prekių gauti? Vyrų į kapines vežu.

— Vyrų?

— Taigi, mielasai...

Geras daiktas, duok, Dieve, visiems. Nereiks kortelėmis rūpintis.

— Blogiau, mielasai, kaip kortelės. Jau keturias dienas lavonėlių po Maskvą vežioju. Ištasas nakšis eilėse stovėjau, leidimą norėjau gauti... Amžinam atilsui...

— Argi ir amžinam atilsui leidimo reikia?

— Žinoma, mielasai. Juk čia mirė be leidimo. Į vakarą suėmė pilvą po šonkauliais, spaudė į kepenis, ana, apie rytą ir mirė. Visą gyvenimą kankinausi, girtuoklis ir mušeika buvo, tegu Viešpats Dievas jam dangaus karalystę duoda... O vis būtų geriau padaręs, kad nebūtų miręs. Argi galima šiais laikais mirti? Juk ir amžinas atilsis brangiai kainuoja. Liepė anketas rašyti, o juk aš neraštingas. O su antspaudais kiek bėdos buvo.

— Girtuoklis ir neprastas, mielasai! Čia prie vieno stalo šitokį antspaudą spaudžia, ten — anoki. O paskui į kitą istaigą, į trečią, į ketvirtą — po visą Maskvą lavonėlių vežiojau, negėrus, nevalgias... keturias dieneles. Juk jam, tegu jam Viešpats Dievas dangaus karalystę duoda, niekas nerūpi, guli ir nė cyp, o man, našlelei, bėdų tiek ir tiek. Įkinkyta, kaip arklis, vaikštinėju, kelio į aną pasaulį klausiu. Tai, mielasai, vargai — vargeliai!

— O tu, mamyte, nedejuok, — juokiasi raudonarmietis. — Kai pati kojines padėjai, jis ten tave sutikęs, padėkos iš širdies.

— Kumščiais padėkos... Jis visada, būdavo, kumščiais... Na, jau eisiu, mielasai. Kažin ar dar toli?

Raudonarmietis juokiasi nežinia ko.

— Tiek ir antra tiek, iki ryto nutempi.

Raudonarmietis eina savo keliu.

Vos senutė pajudėjo, o stauga kaip viesulas, iš kažin kur atsirado liesas ir ilgas diako-

nas (Diakonas — čia rusų kunigo - popo padėjėjas. Vert.).

— Palauk, mamyte! Kiek nori už miltus?

— Ar sapnuoji, mielasai? Lavonėlių vežu.

Diakonas, nors ir nusivylęs, bet atidžiai žiūri į maišą ir kažką lyg svarsto.

— Ar giminateis, kad tiek iš kailio neriesi?

— Vyras.

— Dangaus karalystė! Kuo mirė?

— O kuo gyvensi? Visiems jau laikas stipti, kantrybė baigiasi...

— Ar mišias užpirksi?

— Nagi, mielasai, pagal krikščionišką papročį reiktų mišių, bet kad pinigų neturiu.

— Atlaikysime mišias, — ryžtingai sako diakonas, — eime! Aš pažįstu vieną popą, geras žmogus ir nebrangininkas. O kuo mokėsi?

— Nieku neturiu aš, vargšė našlė.

— Tai jau kiek blogiau... Diakonas visai nusivylęs.

— Į dangaus karalystę už dyka neleidžia. Juk mes irgi valgyti norime. Na, lik sveika.

Diakonas jau eina, bet sulėtina žingsnius, nes senutė sako:

— Bulvių šiek tiek turiu... nedaug... ir miltų...

Diakonas staugia sustoja, nelyginant kavalerijos arklys, išgirdęs trimitavimą.

— Miltų? O kiek?

— Kokia dešimt svarų gal sulkrapštyčiau...

— Eime! — ryžtingai taria diakonas. — Eime, Dievo vergė! Tokias mišias atlaikysime, kad visi šventieji aname pasaulyje sugužės velionėlio pasitikti. Juk geras žmogus buvo?

— Girtuoklis ir neprastas, mielasai! Čia prie vieno stalo šitokį antspaudą spaudžia, ten — anoki. O paskui į kitą istaigą, į trečią, į ketvirtą — po visą Maskvą lavonėlių vežiojau, negėrus, nevalgias... keturias dieneles. Juk jam, tegu jam Viešpats Dievas dangaus karalystę duoda, niekas nerūpi, guli ir nė cyp, o man, našlelei, bėdų tiek ir tiek. Įkinkyta, kaip arklis, vaikštinėju, kelio į aną pasaulį klausiu. Tai, mielasai, vargai — vargeliai!

— O tu, mamyte, nedejuok, — juokiasi raudonarmietis. — Kai pati kojines padėjai, jis ten tave sutikęs, padėkos iš širdies.

— Kumščiais padėkos... Jis visada, būdavo, kumščiais... Na, jau eisiu, mielasai. Kažin ar dar toli?

Raudonarmietis juokiasi nežinia ko.

— Tiek ir antra tiek, iki ryto nutempi.

Raudonarmietis eina savo keliu.

Vos senutė pajudėjo, o stauga kaip viesulas, iš kažin kur atsirado liesas ir ilgas diako-

nas (Diakonas — čia rusų kunigo - popo padėjėjas. Vert.).

— Palauk, mamyte! Kiek nori už miltus?

— Ar sapnuoji, mielasai? Lavonėlių vežu.

Diakonas, nors ir nusivylęs, bet atidžiai žiūri į maišą ir kažką lyg svarsto.

— Ar giminateis, kad tiek iš kailio neriesi?

— Vyras.

— Dangaus karalystė! Kuo mirė?

— O kuo gyvensi? Visiems jau laikas stipti, kantrybė baigiasi...

— Ar mišias užpirksi?

— Nagi, mielasai, pagal krikščionišką papročį reiktų mišių, bet kad pinigų neturiu.

— Atlaikysime mišias, — ryžtingai sako diakonas, — eime! Aš pažįstu vieną popą, geras žmogus ir nebrangininkas. O kuo mokėsi?

— Nieku neturiu aš, vargšė našlė.

— Tai jau kiek blogiau... Diakonas visai nusivylęs.

— Į dangaus karalystę už dyka neleidžia. Juk mes irgi valgyti norime. Na, lik sveika.

Diakonas jau eina, bet sulėtina žingsnius, nes senutė sako:

— Bulvių šiek tiek turiu... nedaug... ir miltų...

Diakonas staugia sustoja, nelyginant kavalerijos arklys, išgirdęs trimitavimą.

— Miltų? O kiek?

— Kokia dešimt svarų gal sulkrapštyčiau...

— Eime! — ryžtingai taria diakonas. — Eime, Dievo vergė! Tokias mišias atlaikysime, kad visi šventieji aname pasaulyje sugužės velionėlio pasitikti. Juk geras žmogus buvo?

— Girtuoklis ir neprastas, mielasai! Čia prie vieno stalo šitokį antspaudą spaudžia, ten — anoki. O paskui į kitą istaigą, į trečią, į ketvirtą — po visą Maskvą lavonėlių vežiojau, negėrus, nevalgias... keturias dieneles. Juk jam, tegu jam Viešpats Dievas dangaus karalystę duoda, niekas nerūpi, guli ir nė cyp, o man, našlelei, bėdų tiek ir tiek. Įkinkyta, kaip arklis, vaikštinėju, kelio į aną pasaulį klausiu. Tai, mielasai, vargai — vargeliai!

— O tu, mamyte, nedejuok, — juokiasi raudonarmietis. — Kai pati kojines padėjai, jis ten tave sutikęs, padėkos iš širdies.

— Kumščiais padėkos... Jis visada, būdavo, kumščiais... Na, jau eisiu, mielasai. Kažin ar dar toli?

Raudonarmietis juokiasi nežinia ko.

— Tiek ir antra tiek, iki ryto nutempi.

Raudonarmietis eina savo keliu.

Vos senutė pajudėjo, o stauga kaip viesulas, iš kažin kur atsirado liesas ir ilgas diako-

JAREK PHARMACY
Vitaminai, reikmenys kėdikiams
Ligoninė ir pirmai pagelbėti
reikmenys.
Greitas receptų išpildymas.
2801 W. 63rd STREET
PR 6-7060.

Tai bus, gal būt, protingiausias
jūsų investicijas.
Ar turite skrandį žaidimą? Jei jį
norite žinoti kaip aš išgydžiau sako
be jokių vaistų tik su tam tikra dieta,
tai atsiųskite \$1.00 šiuo adresu:
BYRON GRAYBILL,
Kanorado, Kansas.

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų
ir vaikams rūbų. Doda visą Jūsų
seimai galimybę gražiai pasipuoti už
mažiausias kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRospect 8-9210

BIRMINGHAM PLUMBING
Plumbing & Heating Contractors
Residential — Commercial —
Institutional.
Licensed — Bonded — Insured
All work guaranteed.
Prompt courteous service.
7258 S. Weicoff — WA 5-4599.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
Headquarters for big savings now on
all name brand photographic
equipment & supplies.
Use our convenient Xmas lay away
plan. Complete photo finishing
service. Open Mon. & Thurs. eve.
119 P. M.
3314 W. 63rd St. — PR 6-8990

A'HERN BIKE CITY
Hundreds of bicycles to choose from
Authorized Schwinn dealer.
New & used.
Sales, service, parts.
GO - KARTS - CUSHMAN SCOOTER
Use our Xmas lay away plan.
4540 W. 63rd St. — LU 1-4540
7847 Ogden, Lyons, Ill. — HI 7-0153

SPECIALISTAI
PERSIŪSTI PINIGUS į SSSR
Vienintelė turinti leidimą ir
Bondyta — turinti užstatą.
Persiuntimui tarnyba pilnai
garantuojama.
Naujienai! Išmokama per 10 dienų.
Klauskite smulkmenų
G. R. A. M. E. R. C. Y.
744 Broad Street
Newark, New Jersey
Isteigia, 1947.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. S. E. R. E. N. A. S.
2047 W. 67th Pl. WAilbrook 5-8063

SOPHIE BARCUS
RADIO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. AM, 102-7 FM.

Lietuvių kalbas kasdien nuo pirmo
dienio iki penktadienio 10-11
val. ryto. — Šeštadienį nuo 8 iki
9:30 val. ir sekmadienį nuo 3:00
iki 9:30 val. ryto.
Vakaruškos: pirmadieniais 7 v. v.
Tel.: HEmlock 4-2413
7159, SO. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO 29, ILL.

MOVING
Apdraustas perkraustymas
iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lithuania Avenue
Tel.: FRontier 6-1882

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

— NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, NOVEMBER 25, 1961

ELECTRIC EYE AUTOMATIC
CONTROL.
Protects you. Turns electric current on or off automatically. Don't be afraid to come home in the dark. Easily installed in homes, offices, stores and farms. Indoor installation (plastic case) or outside installation (weatherproof steel case) only \$9.98 ppd. Drop shipped to your home. Satisfaction guaranteed. Order now from
VIRGINIA E. KITE,
Dept. A. F. No. — R. R.,
Leipsia, Ohio.
Dealer Inquiries Invited.

SKAITYK IR KITAM PATARŲ
SKAITYTI "NAUJIENAS".

PREMIJUOTAS A. BARONO...

(Atkelta iš 7-to psl.)

kiniais nei kiek nemažiau atstovos ir gyvenimo geisimo pilna negu po šilko".

"Sesėlis gražios ir geros. Jos šypsos malonus Dievo subverimas. Adomas buvo išmintingas jos paprasčiausias".

Tokius ir panašius sakinius skaitydamos, galvoji, ar čia nebus linotipininkas, tyčia odamas iš Barono, tokių ne-sklandumų priveles.

Kalbant apie šį Barono kūrinį apskritai, tenka pastebėti, jog jame užfiksuoti įvykiai per daug kasdieniški, smulkmeniški, neturi bendros idėjos. Daug jamė balasto, daug žodžių, prirašyti nuobodžiu tonu, vien tik, sakyti, puslapiams užpildyti (suprantama, "romanas", o dar premijuotas, tai turi būti "storas"). Tik, deja, neviskas, kas tik išspausdinta, yra literatūra. Jau labiau grožinė. Literatūroje ne- užtenka gyvenimą kopijuoti, — ji reikia perkurti. Rašytojas, pavaizduodamas gyvenimo realybę, kartu turi užbėgti gyvenimui už akių; jis turi ne tik parodyti koks yra gyvenimas, bet ir koks jis turėtų būti. Tam jis turi sukurti ir išvystyti pagrindinę vaizdo idėją, tipus ir charakterius ir per juos pavaizduoti žmogaus menkes- tes ar pastangas siekti tobulė- jimo. Čia ir yra literatūros (atsėit, grožinės) prasmė ir už- duotis. Šią užduotį Baronas bando atlikti filosofuodamas arba, dažniausiai, tuščiažod- žiaujančiai pamokslaudamas. Čudriažodžiavimui jis tikrai gebus. Jis juo, lyg stori tinkle stuošniui, apteškia iš palaidų plytų sudėtas sienas, kurių pa- stato nei forma, nei paskirtis nėra žinoma. Ir tasai jo filo- sofavimas nėra originalus, o pamegždijamas. Kai jis, pa- vyzdžiu, dėsto: "Vergui mel- tis linka. Vergui telieka mal- da", — čia jis tik seka kažkie- no pasakymo "Religija yra žiaurės opiumas". Arba vėl, kai jis sako: "Dievas toks, ko- kį jo protas apima", tai ang- lų rašytojas Wells daug anks- čiau prieš Baroną yra jau tą pačią tiesą pasakęs, kad ne dievas sutvėrė žmogų, bet žmo- gas sukūrė sau dievą. Arba dar vėl, kai Baronas teigia: "Išra- diagų kvailių žemėje daugiau, nei genijų" — čia jis tik seka seną lotynų priežodį: "Nume- rus stultorum est infinitus".

Jei Baronas savo filosofijas ir gudriažodžiavimus būtų pe- rėles į veiksčių lūpas, kaip tai jis gana vykusiai atliko epizo- de apie "Smėtonos vergiją" Fe- lksio lūpomis, jo kūrinys būtų išėjęs daug prasmingesnis. Pvz. kai jis dėsto, jog vienas sargy- binis buvo "bjaurus kaip šuo", kėtas — "aukso širdies", o tre- čias vėl: "kartais naivus, kar- tais piktas ir geras", tai vis tušti žodžiai. Čia reikia scenų bei vaizdų, kad tuos charakte- rius išryškintų. Nuo to, kad jis

juos vadina visokiais vardais, jie nei kiek neparyškėja. Pvz. jis juos labai dažnai vadina "prūsais" (charakteringas ter- minas, kadaise vartotas Lie- tuvojų protestantams pašiepti). Bet tas sargybinių žiaurumo nei kiek neparyškina. Suskai- čiau 29 tokius "prūsus". Kitur vėl pasigauna vadinti sargybi- nį "zydu". Taip ir marga pus- lapiai tuo žodžiu. Suskaičiau 21 "zydus". Gal būt, Baronas bus galvojęs pakrėsti juokus (juk ne be reikalo jis ir juo- kų skyriaus redaktorius), ži- nodamas, kad jo "romano" me- cenatas yra žydų kilmės. Gal būt, Bet kai jis savo "romane" rašo, jog žydas (tikras ir ne- pravardžiuojamas) sadistiš- kiai mėtė vaikus į vagonus siaubi- gomis vežimų į Sibirą dienom- is, tai čia jau vis dėlto reik- kia pripažinti, kad Baronas, kaip rašytojas, padarė didelį netaktą. Kad Barono "Lieptai ir bedugnės", nors ir preni- juotas kavinys, neišplauks į "tarptautinius vandenis", — yra beveik tikra, bet kad gali atsirasti turtingesnis negu M. B. Sachs pirklys ir paskirti nei didesnį, negu Baronas gavo, premiją už romaną, kuriame bus minimas lietuvis, sadistiš- kai maustęs ant durtuvo iš duobės išbėgijusius šaudomų žydų vaikus, — daug abejoti nenelcia. Baronas turėtų žinoti, kad lazda turi du galus...

Pinigas yra labai galingas. Jis gali romaną, kuriame bus minimas "sadistišnis" lietuvis, išnešti ir į "tarptautinius van- denis". Romano fikcija įrody- mais bei faktais neprivalo bū- ti grįsta. Tad nieko negelbėtų nei mūsų veiksnių protestai, nei piktavimai prieš leidyklos langus...

Barono premijuotąjį kūrinį paskaitęs, jautiesi lyg restora- ne šiaudinės duonos riekę su- valgęs: dantis judinai, pilvą džiuginai, bet naudos jokios. Jei jau neturit sočios ruginės (atsėit, lietuviškos) duonos, duokit nors ir kvietinės (at- sėit, amerikietiškos), — prie- kaištanči restorano vadovybei; lygiai kaip ir "Draugui" gali- ma prikišti: kai lietuviškas ge- nijus miega — duokit betką vertingesnio iš verstinių raš- tų...

Anda Zemaitis

Aloyzas Baronas. LIEPTAI IR BEDUGNĖS, Premijuotas romanas, Lietuviškos Knygos Klubas, 1961 m.

Anda Zemaitis

Anda Zemaitis

Anda Zemaitis

Anda Zemaitis

Anda Zemaitis

DR. AKIU, AUSU, NOSIES ir GERKLES LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 W. 63rd STREET

DR. S. BIEZIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 3148 WEST 63rd STREET

DR. C. K. BOBELIS Inktų ir šlapimo takų chirurgija 1 Madison St., Oak Park, arba 2800 W. 51st St., Chicago, Ill.

DR. PETER BRAZIS PHYSICIAN AND SURGEON 2434 WEST 71st STREET

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS NERVU - SMEGUNI LIGOS, CHIRURGIJA 2737 W. 71st STREET

DR. T. DUNDULIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4157 ARCHER AVENUE

DR. BR. GAIZŪNAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 2454 WEST 71st STREET

DR. A. JENKINS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 3844 WEST 63rd STREET

Dr. Aldona A. Juška AKIU LIGU SPECIALISTE IR PRITAIKO AKINIUS 2422 W. MARQUETTE ROAD

DR. F. V. KAUNAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 1407 So. 49th Court, Cicero

DR. P. KISIELIUS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4938 W. 15th St., Cicero, Ill.

Dr. Em V. KRUKAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4146 SO. ARCHER AVENUE

DR. J. MEŠKAUSKAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS VIDAUS LIGŲ SPEC. 2454 WEST 71st STREET

DR. P. STRIMAITIS Bendra praktika ir chirurgija specialiai GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4644 So. ASHLAND

DR. VYT. TAURAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Bendra praktika, spec. MOTERU LIGOS 2652 WEST 59th STREET

DR. V. P. TUMASONIS CHIRURGAS 2454 WEST 71st STREET

DR. V. VILEIŠIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 802 WEST 31st STREET

P. ŠILEIKIS, O. P. ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS 2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.

LIETUVIAI AKIU GYDYTOJAI Dr. Ant. Rudokas, Opt. 4455 So. CALIFORNIA, Yards 7-7381

Dr. Kazimieras MICHEL Optometristas-Orthoptistas Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.

DR. G. SERNER LIETUVIS AKIU GYDYTOJAS 25 metų patyrimas. Tel.: YArds 7-1829

GRADINSKAS YRA IŠ KO PASIRINKTI: kelios eilės TV, vokiškų aparatų, pirmos lenyvos radijų.

DR. A. MACIŪNAS CHIRURGAS 2858 W. 63rd Street

POVILAS DIRKIS JUOZA TYSLIA PRISIMINUS

Šių metų lapkričio 11, Vete- ranų dieną, 1 val. po pietų Brooklyne, New Gardens li- g. minėje nuo širdies smūgio mirė Vieniybės redaktorius ir leidėjas, Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas, poetas, veteranas Juozas Tysliava.

Apie neikėtą ir staigią J. Tysliavos mirtį žaibo greičiu pasklido žinia ne tik po visas New Yorko lietuvių kolonijas, bet pasiekė ir Chicagoje gyve- nančius lietuvius. Ir beveik tą pačią dieną lietuvių dienraš- čiai Naujienos ir Draugas pir- muose puslapiuose įdėjo velio- nuo atvaizdą, ir žinią apie jo mirtį.

Kadangi velionį Juozą Tys- liavą pažinojau nuo jo jaunų dienų kaip buvusį bendradar- bį iš Lietuvos kariuomenės 1919 metų kūrimesi laikų, ta- tegul bus leista man pakalbėti apie jį kiek plačiau.

Velionis buvo gimęs 1902 m. lapkričio 1 d. Geisteriškių kai- me. Keturvalakių valsčiuje, Vilkaviškio aps. Baigęs Ketur- valakių pradžios mokyklą įsto- jo į Vilkaviškio gimnaziją, ku- rioje išbuvo iki 4 klasės. Jis au- go ir brendo nepasiturinčio ūkininko šeimoje ir todėl jo jaunystė nebuvo rožinėms klo- ta. Nemažai jis turėjo patirti vargo ir mokyklos suole sėdė- damas. Iš karto medžiaginiai jį rėmė dėdė, vienas iš tėvo brolių, iš amato siuvėjas. Bet dėdė išėjęs savanoriu į Lie- tuvos kariuomenę Juozukas li- ko be globos. Būdamas gim- nazijos 4 klasėje ir vos peržen- gęs 16 metų slenkstį, sugalvojo pasekti dėdės pėdomis. Ir štai vieną kovo mėn. ankstyvą ry- tą nusisamdė už kelias ostar- kes ūkininką, kad jį pavožin- ty iš Veiverių, o nuo Veiverių leidos pėdas Kauno link. Kau- ną pasekė jau gerokai popiet. Basiklausęs kur yra Kauno komendantūros savanorių re- gistracijos punktas ir pasiekęs jį, prašė, kad užregistruotų sa- vanorinį ir naujai atkuriamąjį Lietuvos kariuomenę, nes no- rėjus eiti karianti ir būti kareiv- iu.

Tuo metu registraciją vedė savanoris Jonas Švedas, da- bar gyvenęs Ciceroj. Išgزامi- naves išskivietė mane kaipo ūkio pareigūną pasitarit, kur- tą naujoką savanorį šešiolik- metį d. t. l. Atėjęs pamaciau, kad nors vaikinąs aštytes, bet labai išvargęs, apsiavęs vokiš- kais "bokačiais", apsvilkęs mureškonėmis kelionis, išau- gusiu su trumpom rankovėm apskūrusiu švarkelin. Dėvėjo suglamžytą gimnazistiską ke- puraitę, iš po kurios kyšojo il- gi švelniai geltoni plaukai. Pra- dėjau ir aš jį egzaminuoti bei klausinėti. Jis užduotus mano klausimus atskindėjo sumai- niši, apgalvotai ir nesidavė pa- juokiamas. Iš jo atsakymų jį mano klausimus susidariau nuomone, kad čia esama ne eilinio bernelio ir kad jame slypi tikrai savos tėvynės mielė ir kad iš jo gali išaugti stipri

Pasaulinio garso kompozitorių amžius

Kompozitoriai, kurių muzi- kos kūriniai tapo nemirtingi, nevisada buvo kasdieniniame gyvenime laimingi ir daugelio jų amžius tebuvo labai trumpas. Genialusis W. A. Mozart'as mirė būdamas vos 35 metų, buvo palaidotas neturteliams skirtoje kapinių vietoje ir šian- dien netgi nėra žinoma jo ka- po vieta. Vokiečių garsusis kompozi- torius Franz Schubert'as šios žemės gyvenimą užbaigė, su- laukęs vos 31 metų. Kai mirė, buvo tik siauram rateliui teži- nomas muzikas. Garbė ir gar- sas atskubėjo jau po kompo- zitoriaus mirties. Lenkų - prancūzų kilmės Fr. Chopin'as, kompozitorius ir sa- vojo laikotarpio išymusis pian- nistas, džiovos pakirstas, mi- rė 39 metų amžiaus. Kompozitorius Felix Mendels- sohn'as, tesulaukė 38 metų am- žiaus. Mirė nuo fizinio išsekimo, nes per daug dirbo; kom- ponavo, dirigavo, uoliai reiš- kėsi pedagoginėje veikloje. Prancūzų kompozitorius George Bizet, operos "Carmen" kūrėjas, tegyveno vos 37 me- tus. Mirė nepasisekimų ir ne- palankios kritikos paveiktas. Rusų kompozitoriai P. Čai- kovskij mirė 53 metų, M. Mu- sorgskij — 42 metų, garsus vo- kiečių kompozitorius R. Schu- man — 46 metų, genialusis L. van Beethoven'as — tesulaukė tik 57 metų.

Išsėkis ramybėje... "NAUJENOSE" gali rašt kiekvienas ir apie vis

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC. SKYRIU 716 WALNUT ST., PHILADELPHIA 6, PA. PHONE: WALnut 5-3455

Lietuvos kariuomenė buvo gerai ginkluota pagal to meto karo reikalavimus. Čia matomas priešlėktuvinis dalinys.

STEPAS PAULAUSKAS

LAPKRIČIO 23

Lietuvos tai kareivėliai gausiai surinkti, žvanga ginklai, pentinėliai ir žirgai risti. STASYS ŠIMKUS

Buvo į ką pasižiūrėti, buvo kuo didžiulis, kai pasirodė Lietuvos kariiai. Kariuomenės šventės minėti tėvynėje pasilikusieji ir Sibiran ištremitieji viešai negali, o mes, nors save skaitome politiniais pabėgėliais, bet metai iš metų vis mažiau bekreipiame dėmesio į tokius "niekus".

Jei žvilgtersime į Lietuvos kariuomenės istoriją, tai matysime, kad ji visą laiką buvo vadovaujama garbingų vyrų. Tik po unijos su Lenkija, kai kariuomenės buvo sujungtos, vadovybė išpuiko, kariuomenė pakriko ir Lietuva su Lenkija buvo padalytos tarp Vokietijos ir Rusijos. Bet liaudyje liko Lietuvos valstybės ir kariuomenės šaknys. Mamos vaikams pasakojo apie didingą Lietuvos praeitį. Ir kai Slezevičius atsišaukė "vyrų ir ginklų", jie, "palikę dirvoj arklą, ėjo ginti Lietuvos". Vaziavo, ėjo nagi-nėti, klumpėti, net vyžuoti. Nerado jie kariuomenėje jokios prabangos, negavo aprangos, dažnai būdavo alkani, bet savoriai padarė stebūklus. Išmušė iš savo žemės bolševikus, bermontininkus ir lenkus. Tik tarptautinė komisija sutrukdė laimėjimą išplėsti, ir dalis Lietuvos žemių liko prie Lenkijos.

Per 20 nepriklausomo gyvenimo metų Lietuva tvarkėsi gerai ir buvo labai daug kas padaryta. Ypač didelis dėmesys buvo kreipiamas į kariuomenę. Na, bet ir graži buvo ta mūsų kariuomenė. O kai uždainuodavo, tai kiekvienam lietuviui maloni šiluma užliedavo krūtine. O kai mūsų kavalerija kur pasirodė, tai kaip kunigaikščiai... Tai buvo tie patys mūsų kaimo berniukai, tik kariuomenėje jie išsitiesdavo, pasidarydavo minklūs ir žvalūs, bet neišpuikėdavo ir kiekviena proga gražiai bendraudavo su kaimo jaunimu.

Per Ispanijos pilietinį karą seni ginklai buvo parduoti ir kariuomenė apginkluota moderniai. Lietuvos kariuomenė

buvo pasiruošusi ginti Lietuvos laisvę ir labai nustebė, kai vyriausybė 1940 m. birželio mėn. įsakė draugiškai sutikti Lietuvos įžygiuojantį priešą. Kariuomenės daliniuose vos nevyko sukilimas. Kai kurie daliniai buvo nutarę, kad jei jau vyriausybė neleidžia kariauti, tai nors pasitraukti Vokietijon. Garbinga ir graži mūsų kariuomenė nebeturėjo progos parodyti, kad ji moka ne tik gražiai dainuoti, bet ir narsiai ginti savo žemę. JAV gyvenančių lietuvių dovanotas Lietuvai Laisvės Varpas daugiau nebeskam-bėjo Karo Muziejaus sodelyje. Liko bereikšminai varpe įrašyti žodžiai

"O skambink per amžius vaikams Lietuvos, tas laisvės nevertas, kas negina jos!"

Okupuojant raudonajai armijai Lietuvą, daug karių neapleido savo žemės, o pasitraukė į miškus partizaniniam karui, tikėdamiesi, kad vakarų demokratijos, sumušusios vokišką nacijų kariuomenę, nepaliks Lietuvoje rusiškų barbarų... Sep-tynerius metus Lietuvos partizanai vedė nelygią didvyrišką ir neturincią istorijoje panašaus pavyzdžio, — kovą su savo krašto okupantais, kol jie spe-

cialiai sudarytu, paruoštu, apmokytu ir Lietuvos atsiųstų divizijų buvo sunaikinti. Tyliai, bet didvyriškai žuvo partizanai. Jų lavonai išniekinti buvo valkiojami ir mėtomi po turgavietes. Daug jų palaidota šventoriuose ir dabar artimųjų slap-ta vis lankomų ir puošiamų. Okupantams tas labai nepatin-

KOVOJANTIS LIETUVIS

Mintys kariuomenės šventės dienoje

Lietuvių pulkai, kaip apsauko žvalgai, Ties Kauņu per Nemuną plaukia... MAIRONIS

Ant didelio vieškelio ir tarp plėšrių kaimynų yra mūsų Tėvynė. Kas nemindžiojo tėvų žemės istorijos bėgįje. Ir kryžiuočiai, anot V. Krėvės baisesni negu jie patys apie save mano; ir purvinas maskoliaus batas; ir visuomet svetimų žemių ištroškę klatingieji lenkai. Kova ir kova per visus mūsų istorijos lapus. Su tais pačiais priešais kova gilioje senovėje. Kova carų laikais, netgi už gimtąjį žodį, savą raštą. Kova kuriant nepriklausomybę. Net ir taikos metu turėjome budėti pietų ir vakarų kaimynams nuolat rodant piktai iššieptus veidus. Pagaliau kova šios, istorijoje negirdėto žiaurumo, okupacijos metu.

V. Krėvė atkūrė Pilėnų Legendą. Šturpas nueidavo kūnu

ka, jie išrauna gėles ir naikina kitus kapų papuošimus. Kaip viena mergaitė iš Lietuvos rašo: "Kapas išpardytas, o ryto rasa ašaroja baltos gladijolis". Kiti partizanai dar ir šiandien tebėra kankinami sovietų kalėjimuose ar Sibire.

Mes, prieš 20 metų, pažinę iš arti sovietus, aiškiai žinome, kad yra tik 2 keliai: sunaikinti tarptautinį komunizmą arba eiti su juo. Vidurio kelias tik laikinai sustabdo komunizmo plėtimąsi ir sukelia jam vis didesnius apetitus.

Pasitraukėme iš Lietuvos į vakarus, tikėdamiesi, kad galėsime prisidėti prie komunizmo sunaikinimo, tad šio tikslo visą laiką ir turime siekti, nes kai tarptautinis komunizmas bus sunaikintas, tai Lietuva vėl kel-sis nepriklausomam, demokratiškam, valstybiniam gyvenimui.

Plauks iš ruko kryžiai tėviškės eglėnuos, Rasoje paskendę mėlyni šilai... Bus sunku tikėti, Lietuva Tėvyne, Kad iš kraujo jūros Tu gyvent kilai, (Iš Lietuvos partizanų dainų)

Iš nepriklausomybės kovų su Lietuvos priešais.

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

prasmingi yra savanorių žygiai? Ar prasmingas yra kraujo liejimas, dar beįėjant besibaigiančio pasaulinio karo audroms? Greitai visi suprato, kad Taip!

Kažkur... kažkada kepti karveliai skraidė ir krito į išalkusiųjų burnas... Bet laisvė, bent mūsų tautai niekad neatėjo kaip dovana. Reikia manyti, kad ne-

kitap bus ir dabar. Savanorių laikais nebuvo nei jauno, nei seno. Taip ir dabar. Neturime teisės pasitraukti iš sargybos vietos. Ką beveiktume lietuviškame darbe, visuomet turime atsimiti, kad priklausome kovojančių lietuvių pulkam. Šiandieninė padėtis mus įpareigoja ne griauti, bet stiprinti ir ginti visas tvirtoves, kurios gali padėti grąžinti Tėvynei laisvę. P. Venclova

Kavalerijos dalinys rikiuotėje

PREMIJUOTASIS AL. BARONO KŪRINYS

Kai valgai restorane, kuris reklamuojasi "geriausiu iš geriausių", tai tikiesi gauti kūnui peno: sveiko, maistingo ir gardaus. Ir juo labiau, jei, pagal reklamą, produktai yra perėję per kvalifikuotų kulinarų priežiūrą.

Tačiau, jei, užuot gardaus valgio, gauni patiekalą be skonio, aromato; sugedusį ar beverdant sugadintą, — tai, nors ir nebūdamas kulinaras ir net nedaug teturėdamas supratimo apie virimo meną, vien tik sveiku skonio nujautimu besivadovaudamas, pasakysi, ko tam patiekalui trūksta.

Panašiai atsitinka ir su literatūrinio kūrinio, kuris reklamuojamas premijuotu; tikiesi gauti gero dvasiai peno, nes reklamos esi įtikintas, kad kūrinys yra perėjęs per kvalifikuotos literatūros komisijos rankas, — atidžiai peržiūrėtas, pripažintas geriausiu ir premijuotas.

Deja, su Al. Barono kūrinio "Lieptai ir bedugnės" atsitiko taip, jog skaitytojas jaučia, kad šiam kūrinio daug ko trūksta.

Nebūdamas nei rašytojas, nei literatūros kritikas, čia noriu tik pasisakyti, kaip šis Al. Barono kūrinys atrodo pro eilinio skaitytojo akinius žiūrint.

Pirmiausia, perskaičius "Lieptus ir bedugnes", nujautimas man diktuoja, kad šis Al. Barono kūrinys išlėkė į "Parnaso" viršūnę dviejų drąsų susidūrimo pasekmėje. Pirmoji, tai Barono drąsa šį kūrinį pateikti premijos komisijai, antroji — tai komisijos drąsa šį kūrinį premijuoti.

Baronas, bejuokaudamas (gal ir pro ašaras) "Drauge", juokų priede "Spygliai - Dyg- 7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 25, 1961

"Idomus žmogus. Maniau kitą vakarą jį užkalbinti, specialiai tam pasiruošęs, bet nesutikau. O buvo verta nors vieną vakarą likti tam prakeikime vien dėl pokalbio su tuo keistu vyru. Jei gyvas išliktų gal būt, knygą parašė, o gal liko tik šiaip sau byrštubės idomus pasakotojas. O gal ir niekas, gyvenęs ta balta dienele, alutį traukdamas, užmiršęs visą, kas buvo sovietų garsiakalbiams ir kulkosvaiziams grojan!". (247 psl.)

DP stovyklose Vokietijoje tie barakai, kuriuose daugiausia gyvendavo be šeimų viengungiai, juokais buvo vadina-mi "žirgynais". Dauguma tų viengungių buvo jauni vyrai, karo metu atvežti Vokietijon darbams. Jie buvo labai mišrus elementas, jų kalba buvo labai banali. Tarpe jų buvo dažnai girdimi, pavyzdžiai, tokie išsireiškimai: "sumautas vyras" (niekam tikęs), "švariai nugėrėm", "švariai numigom", "švariai prilupom", ir t. t.

Baronas savo kūrinyje taipgi, sakytume, "švariai" vartoja aną barakų "žirgyno" kalbą. Pvz. "Esu švariai įrašytas į šią sugaudytą darbininkų koloną", "...visa sunaivota švariai", "Mes švariai sunaikinom...", "Kolona per porą savaitių švariai aptirpo", "...švariai buvusį neturtingą", "Numigom, ir vėl tri, po tri", "...sumautas dalinys" ir t. t. Matyti, tasai "žirgyno" gyvenimas Baronui paliko gilius pėdsakus... Čia pasityvirtina priežodis "su kuo sutapsi, tokiu ir pats patapsi"...

Kai kur Baronas vartoja tokius nevykusius pasakymus, kad, pagal jį, atrodo, jog lietuvių kalboje jokių žodžių tvar-

kos dėsnių sakinyje nėra. Čia keletas pavyzdžių:

"Gera namie. Sako jie yra kompasas. Visus traukiąs į save".

"Mums likimas palankesnis, negu tam be polėkių subėrimui, kuris atlikęs pozityvų darbą, sustiprindamas Reicho gynėjus".

"Pavasaris sprogdino žiedus ir širdis, kuri po drobės marš- (Tęsinys 8-ame pusl.)

PASAULINIO GARSO . . .

(Atkelta iš 5-to pusl.)

Čekų kompozitoriai B. Smetana, tapęs psichiniai nesveikas, mirė 60 metų amžiaus, o A. Dvoržak'as — sulaukęs 63 metų.

Ilgiau tėra gyvenę: G. Verdi (88 metus), Richard Strauss (85 metus), Franz Liszt (75), M. Balakirev'as (75), Charles Gounod (75), C. Cui (83), P. Mascagni (82), G. Rossini (70), Von Gluek (75), Richard Wagner (70).

Pasauliniai išgarsę kompozitoriai: rusas N. Rimskij - Korsakov'as gyveno 64 metus, norvegas Edvard Grieg'as — irgi 64 m., Johann Sebastian Bach'as, apakęs ir paraližuotas, — 65 metus, J. Brahms — 64 metus, Donizetti, beprotnamyje ir paraližuotas, išgyveno vos 51 metus.

Reta išintis buvo Von Gluek, iš muzikos praturtėjęs ir reto pagerbimo susilaukęs, miręs, turėdamas 75 metus amžiaus. Kitas retas pavyzdys, Anglijoje apsigyvenęs vokiečių kompozitorius Haendel'is, išgyvenęs 74 metus ir iškilmingai palaidotas Londono Westminsterio abatijoje, vadinamoje "Poetų" kriptoje. S. P.

NETRUKUS ISEIS

Juozo Liūdžiaus Raštai

Jie baigiami įrišti. Tuo tarpu galima gauti

PETRONELĖS LIŪDŽIUVIENĖS

ATSIMINIMUS APIE JUOŽĄ LIŪDŽIŪ

88 puslapiai. Kaina \$1.00. Knygele galima gauti Naujienose arba pasiuntus vieną dolerį tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

If your grandfather was a Salesman MAYBE HE SOLD OUR LINE!

THE THOS. D. MURPHY CO. is an old reliable firm whose line is as modern as tomorrow!

We need good men interested in selling. We want to pay these men \$10,000, \$15,000 or more annually in selling our line of Reminder Publicity.

We are the pioneer organization and today's leader. We are recognized with AAA rating and national reputation for production and performance.

Murphy's line, strictly new, exclusive, copyrighted, is endorsed by industry, financial institutions, general business and professional field.

Our territories are definite. Your accounts are protected. High commissions are paid upon acceptance of all orders, plus a liberal cash bonus and extra incentives.

Our 72nd line is really terrific. Our 1961 sales hit another all-time high. We furnish everything — no investment required. Samples and all supplies now available.

Act promptly. Outline experience. Give three references.

Write or wire Dept. A. F. N.

THE THOS. D. MURPHY CO.,

MALCOLM D. LOMAS, President.

RED OAK, IOWA